

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРЖДАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце
і адукацыйных павольях

А. М. Зірок
« 9 » декабря 2020 г.

Рэгістрацыйны № УД-9432/уч.

**ПРАГРАМА КОМПЛЕКСНАГА
ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ**

для спецыяльнасці

1-21 05 04 Славянская філалогія

2020 г.

Ул. №184

Вучэбная праграма УВА складзена на аснове АСВА 1-21 05 04 – 2013, вучэбнага плана УВА № Д21-088/вуч. ад 30.05.2013 г.

СКЛАДАЛЬНІКІ:

А. У. Вострыкава – дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М. М. Хмяльніцкі – дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

А. А. Кожынава – прафесар кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, прафесар;

Н. А. Кахновіч – старшы выкладчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта;

П. А. Рааго – старшы выкладчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Саветам філалагічнага факультэта БДУ
(праатакол № 3 ад 26 лістапада 2020 г.)

Навукова-метадычным Саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(праатакол № 2 ад 7 снежня 2020 г.)

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРЖДАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце
і адукацыйных інавацыях

_____ А. М. Здрок
« 9 » _____ декабря _____ 2020 г.

Рэгістрацыйны № УД-9432/уч.

**ПРАГРАМА КОМПЛЕКСНАГА
ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ**

для спецыяльнасці

1-21 05 04 Славянская філалогія

2020 г.

Вучэбная праграма УВА складзена на аснове АСВА 1-21 05 04 – 2013, вучэбнага плана УВА № Д21-088/вуч. ад 30.05.2013 г.

СКЛАДАЛЬНІКІ:

А. У. Вострыкава – дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М. М. Хмяльніцкі – дацэнт кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

А. А. Кожынава – прафесар кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, прафесар;

Н. А. Кахновіч – старшы выкладчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта;

П. А. Рааго – старшы выкладчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Саветам філалагічнага факультэта БДУ
(пракакол № 3 ад 26 лістапада 2020 г.)

Навукова-метадычным Саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 2 ад 7 снежня 2020 г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дзяржаўны экзамен з'яўляецца адным з абавязковых складнікаў выніковай атэстацыі студэнтаў. Праграма комплекснага дзяржаўнага экзамену па спецыяльнасці 1-21 05 04 Славянская філалогія распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі Дзяржаўнага адукацыйнага стандарту I ступені вышэйшай адукацыі і правіламі правядзення атэстацыі студэнтаў, курсантаў, слухачоў пры засваенні зместу адукацыйных праграм вышэйшай адукацыі.

Праграма комплекснага дзяржаўнага экзамену вызначае і рэгламентуе структуру і змест комплекснага дзяржаўнага экзамену па спецыяльнасці 1-21 05 04 “Славянская філалогія”.

У праграму комплекснага дзяржаўнага экзамену ўключаюцца наступныя навучальныя дысцыпліны спецыяльнага цыкла: “Славянская мова (польская)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польская)”, “Славянская мова (славацкая)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)”.

Комплексны дзяржаўны экзамен праводзіцца на пасяджэнні Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі. Дзяржаўная экзаменацыйная камісія ажыццяўляе праверку навукова-тэарэтычнай і практычнай падрыхтоўкі спецыялістаў і вырашае пытанне аб прысваенні ім кваліфікацыі “Філолаг. Выкладчык славянскіх моў і літаратур (польскай і беларускай, славацкай і рускай). Перакладчык”.

Мэта правядзення комплекснага дзяржаўнага экзамену па спецыяльнасці – выяўленне кампетэнцый спецыяліста, г. зн. тэарэтычных ведаў і практычных уменняў, неабходных для вырашэння тэарэтычных і практычных задач спецыяліста з вышэйшай адукацыяй.

Праграма комплекснага дзяржаўнага экзамену носіць сістэмны, міждысцыплінарны характар і арыентавана на выяўленне ў выпускніка агульнапрафесійных і спецыяльных ведаў і ўменняў.

У выніку вывучэння дысцыплін “Славянская мова (польская)” і “Славянская мова (славацкая)” студэнты павінны:

ведаць:

- структуру славянскай (польскай/славацкай) мовы, г.зн. структурныя і функцыянальныя заканамернасці гукавога ладу мовы, утварэння і функцыянавання слоў, сістэму марфалагічных катэгорый і формаў, сінтаксічных катэгорый і канструкцый, структуру слоўнікавага складу мовы;
- правілы пабудовы звязнага тэксту і яго сэнсавыя катэгорыі;
- агульныя прынцыпы функцыянавання мовы ў грамадстве;
- роднасныя сувязі славянскай (польскай/славацкай) мовы і яе тыпалагічныя суадносіны з іншымі мовамі;
- тэндэнцыі моўнага развіцця.

умець:

- дасканала валодаць славянскай (польскай/славацкай) мовай;

- дасканала валодаць рознымі відамі маўленчай дзейнасці (маўленне, аўдзіраванне, чытанне, пісьмо), стылістычнымі рэгістрамі славянскай (польскай/славацкай) мовай;
- складаць тэксты любога жанру на славянскай (польскай/славацкай) мове;
- аналізаваць мову, карыстаючыся сістэмай асноўных паняццяў і тэрмінаў агульнага мовазнаўства, арыентавацца ў асноўных этапах гісторыі і дыскусійных пытаннях сучаснага мовазнаўства;
- умець перакладаць тэксты са славянскай (польскай/славацкай) мовы на беларускую/рускую і наадварот;
- чытаць і аналізаваць навуковую літаратуру на славянскай (польскай/славацкай) мове.

У выніку вывучэння дысцыплін “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)” і “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)” студэнты павінны:

ведаць:

- асноўныя перыяды развіцця польскай і славацкай літаратур;
- нацыянальную спецыфіку польскай і славацкай літаратур;
- галоўныя кірункі і літаратурныя плыні ў гісторыі польскай і славацкай літаратур;
- лепшых прадстаўнікоў польскай і славацкай літаратур;
- творчую адметнасць самых славутых польскіх і славацкіх аўтараў;

умець:

- аналізаваць мастацкі твор;
- знаходзіць блізкія альбо кантрастныя па змесце і форме літаратурныя з’явы;
- распазнаваць адметнасці мастацкіх кірункаў і стыляў;
- вызначаць мастацкі метады;
- параўноўваць літаратурныя з’явы і мастацкія творы з улікам іх ідэйнай, эстэтычнай вартасці, разнастайнасці тэматыкі, жанравых форм, вобразна-выяўленчых сродкаў і стылёвых асаблівасцей;

Засваенне адукацыйнай праграмы спецыяльнасці 1-21 05 04 “Славянская філалогія” павінна забяспечыць фарміраванне наступных акадэмічных, сацыяльна-асобасных і прафесійных кампетэнцый:

акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасобасных камунікацый.

САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі (крытычнае мысленне).

САК-7. Лагічна, аргументавана і ясна будаваць вусную і пісьмовую гаворку, выкарыстоўваць навыкі публічнай прамовы, вядзення дыскусіі і палемікі.

прафесійныя кампетэнцыі:

Навукова-педагагічная і вучэбна-метадычная дзейнасць

ПК-1. Планаваць, арганізоўваць і весці педагагічную (вучэбную, метадычную, выхаваўчую) дзейнасць.

ПК-2. Прымяняць розныя тэхналогіі навучання мове і літаратуры, славянскім мовам як замежным.

ПК-3. Асвойваць і ўкараняць у навучальны працэс інавацыйныя адукацыйныя тэхналогіі.

ПК-4. Выкарыстоўваць у сваёй дзейнасці навыкі педагагічных (дзелавых) зносін.

Навукова-даследчая дзейнасць

ПК-7. Планаваць, арганізоўваць і весці навукова-даследчую дзейнасць у галіне філалогіі (тэксталогіі).

ПК-11. Ужываць сучасную методыку рефіравання і рэдагавання тэкстаў.

ПК-12. Карыстацца навукавай і даведачнай літаратурай на рускай, беларускай і замежных мовах.

Арганізацыйна-кіраўнічая дзейнасць

ПК-15. Арганізоўваць працу малых калектываў выканаўцаў для дасягнення пастаўленых мэтаў.

ПК-16. Узаемадзейнічаць са спецыялістамі сумежных профіляў.

ПК-20. Асвойваць і рэалізоўваць кіраўнічыя інавацыі ў прафесійнай дзейнасці.

Інавацыйная дзейнасць

ПК-21. Ажыццяўляць пошук, сістэматызацыю і аналіз інфармацыі па перспектывах развіцця галіны, інавацыйным тэхналогіям, праектам і рашэнням.

ПК-23. Працаваць з навукавай, тэхнічнай і патэнтнай літаратурай.

ПК-25. Выкарыстоўваць дасягненні навукі і перадавых тэхналогій у адукацыйнай і навукова-даследчай сферах.

ПАРАДАК ПРАВЯДЗЕННЯ ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

Экзамен (адказы студэнтаў і гутарка з экзаменуемым) праводзіцца на рускай, беларускай, польскай і славацкай мовах.

У ходзе падрыхтоўкі экзаменуемы мае права выкарыстоўваць вучэбныя праграмы па дысцыплінах “Славянская мова (польска)”, “Славянская мова (славацкая)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)”, і аднамоўныя тлумачальныя слоўнікі, даведачную літаратуру, а таксама двухмоўныя перакладныя слоўнікі.

На падрыхтоўку да адказу навучэнцам адводзіцца не менш за 30 хвілін (але не больш за 1 астранамічную гадзіну). Час, які адводзіцца на адказ аднаго экзаменуемага, – не больш за 30 хвілін.

Структура экзаменацыйнага білета

Пытанні экзаменацыйнага білета па вучэбных дысцыплінах: “Славянская мова (польская)”, “Славянская мова (славацкая)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)” адлюстроўваюць змест адукацыйнай праграмы па спецыяльнасці 1-21 05 04 “Славянская філалогія”.

Экзаменацыйны білет складаецца з двух частак: тэарэтычнай (2 пытанні) і практычнай (1 творчае заданне ў залежнасці ад абранага напрамку спецыялізацыі: заданне па літаратуры ўключае ў сябе вызначэнне твора, з якога ўзят урывак, і кароткую характарыстыку гэтага ўрыўка; заданне па мове ўключае ў сябе пераклад з рускай або беларускай мовы на славянскую), якія дазваляюць ацаніць атрыманыя ў працэсе навучання веды і практычныя навыкі.

Характарыстыка тэарэтычнай часткі

Першае пытанне білета ахоплівае матэрыял вучэбнай дысцыпліны “Славянская мова (польская)” або “Славянская мова (славацкая)”. Пры адказе на першае пытанне студэнт павінен прадэманстраваць валоданне славянскай мовай (польскай або славацкай); веданне лінгвістычнай тэрміналогіі і агульнага лінгвакультурнага кантэксту; здольнасць паставіць праблему, паказаць розныя варыянты яе вырашэння, зыходзячы з асноўных дасягненняў сусветнай лінгвістыкі (з апорай на падыходы, традыцыйна прынятыя ў Беларусі і ў краіне вывучаемай мовы).

Другое пытанне білета ўключае характарыстыку пэўнага перыяду вывучаемай славянскай літаратуры (польскай або славацкай), аналіз ідэйна-тэматычнай, стылістычнай своеасабліваецці мастацкага твора знакавых пісьменнікаў, веданне літаратурнага кантэксту, асноўных эстэтычных феноменаў ў гісторыі пэўнай славянскай літаратуры.

Характарыстыка практычнай часткі

Змест практычнай часткі экзаменацыйнага білета адпавядае зместу тэарэтычных раздзелаў праграмы нумар 1, 2, 3 і 4. Студэнт павінен прадэманстраваць здольнасць прымяніць на практыцы веды і навыкі, атрыманыя падчас навучання ў вышэйшай навучальнай установе – у залежнасці ад абранага напрамку спецыялізацыі выканаць пераклад тэкста на замежную мову, правёўшы папярэдні аналіз яго жанрава-стылёвых асаблівасцяў, або ажыццявіць атрыбуцыю ўрыўка з мастацкага тэкста і правесці яго літаратуразнаўчы аналіз.

Для ўдакладнення экзаменацыйнай адзнакі навучэнцу могуць быць зададзены дадатковыя пытанні ў адпаведнасці з праграмай дзяржаўнага экзамену. Колькасць дадатковых пытанняў не павінна перавышаць трох.

ЗМЕСТ ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

ТЭАРЭТЫЧНАЯ ЧАСТКА

Раздзел 1. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (польская)”

Тэма 1. Агульныя звесткі.

Польская літаратурная мова, яе норма і кадыфікацыя. Функцыянальныя стылі сучаснай польскай літаратурнай мовы. Дыхатамія літаратурная / нелітаратурная мова. Паняцце інтэрдыялекта. Штодзённа-гутарковая польская мова (polszczyzna potoczna). Тэрытарыяльныя і сацыяльныя дыялекты. Асноўныя крыніцы вывучэння польскай мовы. Польскія граматыкі. Тлумачальныя, гістарычныя, фразеалагічныя і перакладныя слоўнікі польскай мовы.

Тэма 2. Фанетыка і фаналогія

Фанетычная сістэма польскай мовы. Адрозненні паміж зычнымі і галоснымі. Асноўныя дыстынктыўныя прыкметы галосных: рад, пад’ём, агубленасць, назальнасць. Класіфікацыя галосных гукаў і іх артыкуляцыя: трыкутнікі і чатырохкутнікі галосных. Асноўныя крытэры класіфікацыі зычных: месца артыкуляцыі, спосаб артыкуляцыі, удзел галасавых звязак. Адмысловая роля раду сярэднязычных як характэрная рыса польскай мовы. Пазіцыйныя чаргаванні зычных.

Націск. Характар і месца націску ў польскай мове. Паняцце празодыі. Тыпы націскаў: дынамічны і танічны націск. Месца націску ў слове: вольны і фіксаваны (ініцыяльны, прапароксітанічны, пароксітанічны, танічны) націск. Рухомасць націску. Тып націску ў польскай мове. Асаблівасці вымаўлення энклітык і праклітык. Акцэнталагічныя выключэнні. Асаблівасці вымаўлення запазычаных слоў.

Фанема і гук. Вызначэнне фанемы. Фаналагічныя і нефаналагічныя прыкметы. Фанема як пучок дыстынктыўных прыкмет. Фаналагічныя апазіцыі. Варыянты фанемы (алафоны). Асноўныя і факультатыўныя варыянты.

Тэма 3. Словаўтварэнне

Словаўтваральная структура слова. Спосабы словаўтварэння ў польскай мове. Асноўныя паняцці словаўтварэння: дэрывацыя, члянмасць, вытворнасць, дэрыват, утвараючая аснова, матывацыя; аснова, словаўтваральная марфема, словаўтваральны фармант; роднасныя словы, сям’я слоў, словаўтваральнае гняздо, словаўтваральны ланцужок. Паняцце словаўтваральнай матывацыі. Словаўтваральнае значэнне. Тэорыя М.Дакуліла: суадносіны фармальнага і семантычнага пераўтварэнняў дэрывату адносна асновы. Тыпы афіксальных фармантаў: прэфіксы, суфіксы, інфіксы, інтэрфіксы, постфіксы, цыркумфіксы. Словаўтваральныя катэгорыі. Тыпы дэрывацыі: афіксальнае (марфалагічнае), марфалагічнае, фаналагічнае і

сінтаксічнае словаўтварэнне. Словаўтваральная катэгорыя, словаўтваральны тып.

Спосабы ўтварэння назоўнікаў. Утварэнне назоўнікаў ад назоўнікаў, прыметнікаў, дзеясловаў, лічэбнікаў і прыслоўяў. Назвы прыкмет, дзеянняў, прадуктаў і вынікаў дзеянняў, назвы дзеяча, назвы маладых істот, месцаў, жыхароў, прылад, зборныя назвы, назвы жанчын, памяншальна-ласкавыя і аугментатыўныя намінацыі. Прэфіксальныя назоўнікі. Складанне пры ўтварэнні назоўнікаў.

Спосабы ўтварэння прыметнікаў. Утварэнне прыметнікаў ад назоўнікаў, дзеясловаў, прыметнікаў і прыслоўяў. Фармальна-семантычная класіфікацыя прыметнікаў. Складанне пры ўтварэнні прыметнікаў. Аддзеяслоўныя прыметнікі: прыкметы дзеячаў, аб'ектаў, на якія накіравана дзеянне; патэнцыйныя прыметнікі. Прыметнікі, утвораныя ад прыметнікаў: якія ўказваюць на інтэнсіўнасць прыкметы, экспрэсіўныя, адмоўныя. Прыметнікі, утвораныя ад назоўнікаў: якія ўказваюць на падабенства аб'екту, названага асновай, якія характарызуюць прадмет з пункту гледжання ўладання аб'ектам. Прыналежныя прыметнікі, прыметнікі, якія паказваюць на паходжанне. Прыметнікі, утвораныя ад сінтаксем.

Спосабы ўтварэння дзеясловаў. Матывуючая аснова. Асобая роля прэфіксацыі пры ўтварэнні дзеясловаў. Праблема відавых пар з пункту гледжання словаўтварэння. Дзеясловы, утвораныя ад дзеясловаў: дзейсныя, дэтэрмінаваныя, дыстрыбутыўныя, комплексныя. Дзеясловы стану. Другасныя відавныя пары. Дзеясловы шматразовасці і імгненнага дзеяння. Дзеясловы, утвораныя ад назоўнікаў: суфіксальныя, прэфіксальна-суфіксальныя.

Спосабы ўтварэння прыслоўяў і займеннікаў.

Абрэвіяцыя.

Тэма 4. Марфалогія

Агульная характарыстыка марфалагічных катэгорый сучаснай польскай мовы. Часціны мовы і прынцыпы іх вылучэння. Граматычныя катэгорыі. Граматычная форма і граматычнае значэнне.

Асноўныя паняцці марфалогіі (лексэма, словаформа, словаўтваральны фармант, граматычная катэгорыя, парадыгма). Граматычная форма і граматычнае значэнне. Агульная характарыстыка марфалагічных катэгорый сучаснай польскай мовы.

Прынцыпы граматычнай класіфікацыі лексем польскай мовы. Крытэры падзелу лексем па часцінах мовы: семантычны, марфалагічны, сінтаксічны. Сучасныя граматычныя класіфікацыі лексем у польскай лінгвістыцы.

Назоўнік. Граматычныя катэгорыі назоўніка. Марфалагічныя і сінтаксічныя сродкі выражэння роду. Граматычная катэгорыя ліку. Назоўнікі *singularia i pluralia tantum*. Рэшткі парнага ліку ў сучаснай польскай мове. Катэгорыя роду. Сістэма склонаў. Катэгорыя адушаўлёнасці - неадушаўлёнасці. Тыпы скланення польскіх назоўнікаў мужчынскага, жаночага і ніякага роду. Цвёрдыя і мяккія разнавіднасці скланення.

Асаблівасці скланення назоўнікаў. Фанетычныя чаргаванні пры скланенні назоўнікаў. Варыянты склонавых канчаткаў.

Мужчынскае скланенне. Фармальныя прыкметы назоўнікаў, якія скланяюцца па дадзеным тыпе скланення. Агляд склонавых канчаткаў адзінага і множнага ліку. Парадыгмы нерэгулярных назоўнікаў. Назоўнікі на -anin і інш. (*rok, człowiek, kwiecień, przyjaciel, ksiądz, tydzień*).

Жаночае скланенне. Фармальныя прыкметы назоўнікаў, якія змяняюцца па дадзеным тыпе скланення. Назоўнікі з асновай на губны. Агляд склонавых канчаткаў адзіночнага і множнага ліку. Архаічныя канчаткі (*panią, ręce*). Асаблівасці ад'ектыўнага скланення назоўнікаў жаночага роду (*księgowa*).

Фармальныя прыкметы назоўнікаў ніякага роду. Агляд склонавых канчаткаў адзінага і множнага ліку назоўнікаў ніякага роду. Назоўнікі на -ę. Чаргаванні фармантаў (-ęć-/ -ęć-/ -qt-; -en-/ -on-). Архаічныя формы парнага ліку (*oczy, uszy*) Парадыгмы нерэгулярных назоўнікаў *dziecię, zieleń, książkę*.

Падабенствы і адрозненні пры скланенні польскіх, беларускіх і рускіх назоўнікаў.

Прыметнік. Марфалагічныя, семантычныя і сінтаксічныя асаблівасці прыметнікаў. Асноўныя разрады прыметнікаў. Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Чаргаванні зычных перад суфіксамі параўнальнай ступені. Скланенне прыметнікаў. Іншыя часціны мовы, якія змяняюцца па ад'ектыўным скланенні. Асноўныя адрозненні ўтварэння і функцыянавання польскіх прыметнікаў ад беларускіх і рускіх.

Займеннік. Марфалагічныя асаблівасці і сінтаксічныя функцыі займеннікаў. Асноўныя разрады займеннікаў. Асаблівасці скланення займеннікаў. Поўныя і кароткія формы займеннікаў і асаблівасці іх ужывання.

Лічэбнік. Марфалагічныя прыкметы лічэбнікаў. Разрады лічэбнікаў па значэнні і тыпу словазмянення. Асаблівасці скланення лічэбнікаў. Суадносіны лічэбнікаў з іншымі часцінамі мовы. Асаблівасці дапасавання колькасных лічэбнікаў у параўнанні з рускай і беларускай мовамі.

Дзеяслоў. Граматычныя прыкметы і функцыі дзеяслова. Змяняльныя і неспрагальныя, простыя і аналітычныя формы дзеяслова. Інфінітыў. Дзеяслоўныя асновы цяперашняга і мінулага часу. Граматычныя катэгорыі дзеяслова: час, асоба, лік, трыванне, лад, стан. Дзеясловы пераходныя і непераходныя. Зваротныя дзеясловы. Мадальныя дзеясловы, іх значэнне і ўжыванне. Дзеяслоўнае трыванне, дзеясловы двухтрывальных і аднатрывальных. Шматразовыя дзеясловы. Катэгорыі часу і ладу. Дзве дзеяслоўныя асновы (цяперашняга і мінулага часу) і формы, якія ўтвараюцца ад іх. Змяненне дзеясловаў у цяперашнім часе. Класы дзеясловаў і ўзоры змянення. Нерэгулярныя формы змянення. Спосабы ўтварэння будучага часу, простыя і аналітычныя формы. Асаблівасці ўтварэння формаў мінулага часу. Утварэнне формаў загаднага ладу. Апісальныя формы загаднага ладу. Умоўны лад. Катэгорыя стану. Залежны стан. Пасіўныя канструкцыі. Безасабовыя формы дзеяслова.

Дзеепрыметнік і яго граматычныя катэгорыі. Утварэнне дзеепрыметнікаў незалежнага стану цяперашняга і мінулага часу, іх

ужыванне, скланенне. Утварэнне дзеепрыметнікаў залежнага стану. Змена залежных дзеепрыметнікаў. Асаблівасці ўжывання дзеепрыметнікаў у польскай мове. Роля і функцыянаванне дзеепрыметнікаў у канструкцыях залежнага стану.

Дзеепрыслоўе. Утварэнне дзеепрыслоўяў. Асаблівасці ўжывання дзеепрыслоўяў у польскай мове.

Прыслоўе. Асноўныя семантычныя групы прыслоўяў. Утварэнне прыслоўяў. Прыслоўі, якія ўтвараюцца ад прыметнікаў пры дапамозе суфіксаў *-o* і *-e*. Суфіксальна-прэфіксальныя прыслоўі: *po* + *-u* (*-etu*), *na* + *-o*, *do* + *-a*, *z* + *-a*. Ступені параўнання якасных прыслоўяў.

Прыназоўнік. Першасныя і другасныя прыназоўнікі. Канструкцыі з прыназоўнікамі. Асаблівасці кіравання. Прыназоўнікі, якія ўжываюцца з адным, двума і трыма склонамі.

Злучнік. Злучнікі злучальныя і падпарадкавальныя, асаблівасці іх ужывання.

Часціца. Значэнні і функцыі часціц.

Выклічнік як часціна мовы. Разрады па значэнні і асаблівасці ўжывання.

Тэма 5. Сінтаксіс

Словазлучэнні і сказы як сінтаксічныя адзінкі. Граматычная структура сказа. Галоўныя і даданыя члены сказа і спосабы іх выражэння. Аднародныя члены сказа. Група дзейніка і група выказніка. Асаблівасці дапасавання дзейніка і выказніка.

Просты сказ і яго структура. Сінтаксічныя адносіны ў простым сказе. Сказ аднастаўны і двухстаўны. Некаторыя спецыфічныя канструкцыі (самастойныя члены сказа, устаўкі, эліптычныя канструкцыі). Знакі прыпынку ў простым сказе.

Паняцце *równoważnik zdania*.

Складаны сказ і яго структура. Складаназлучаны і складаназалежны сказ. Характар злучальнай сувязі ў складаназлучаным сказе. Класіфікацыя дадanych сказаў. Знакі прыпынку ў складаным сказе.

Тыпы сказаў і іх структура. Сказы сцвярджальныя і адмоўныя. Тыпы сказаў з пункту гледжання мадальнасці. Сказы апавядальныя, пыталыя і пабуджальныя. Выклічныя сказы. Парадак слоў у сказе. Месца энклітык ў сказе. Актуальнае члянэнне сказа. Прамая і ўскосная мова, знакі прыпынку. Асноўныя рысы польскага сінтаксісу.

Асновы семантычнага сінтаксісу. Семантыка выказвання: агульная характарыстыка. Паняцце прапазіцыі.

Прэдыкацыя як сутнасць выказвання. Прэдыкаты і аргументы. Граматычная маніфестацыя прэдыката. Поліпрэдыкатыўныя канструкцыі. Сінтаксічныя канструкцыі з дзеепрыметнікамі і дзеепрыслоўямі, канструкцыі з дэвербатывамі, інфінітыўныя канструкцыі, канструкцыі з уключанымі прэдыкатамі.

Граматычная маніфестацыя аргументаў. Спосабы выражэння агенса, пацыенса, адрасата, прылады, лакатыва, тэмпаратыва, фінітыва.

Паняцце рэферэнцыі. Тыпы рэферэнцыі.

Мадальнасць. Сродкі яе выражэння ў польскай мове. Тыпы выказванняў у залежнасці ад інтэнцыянальнай мадальнасці.

Паняцці лакутыўнай, ілакутыўнай і перлакутыўнай функцыі паведамлення. Перфарматыўныя дзеясловы ў польскай мове. Прамыя і ўскосныя маўленчыя акты.

Тэма 6. Лексіка і фразеалогія

Слоўнікавы склад польскай мовы з пункту гледжання паходжання. Агульнаславянская і ўласна польская лексіка. Запазычанні з іншых моў, найперш з нямецкай і лацінскай. Асноўныя фанетычныя і марфалагічныя прыкметы запазычаных слоў. Класіфікацыя запазычанняў: поўныя, структурныя, семантычныя, штучныя; цалкам і часткова засвоеныя запазычанні, цытаты.

Папаяўненне слоўнікавага складу. Неалагізмы і іх тыпы. Састарэлыя словы: архаізмы і гістарызмы. Інтэрнацыянальная лексіка ў складзе польскай літаратурнай мовы. Штодзённа-гутарковая лексіка. Лексіка тэрытарыяльных (дыялектызмы) і сацыяльных дыялектаў (прафесіяналізмы, жарганізмы, аргатызмы, правінцыяналізмы, так званыя *gwary miejskie*). Актыўная і пасіўная лексіка.

Слова: праблемы дэфініцыі. Значэнне лексічнай адзінкі. Спосабы ўяўлення значэння лексемы. Гіперанімія і гіпанімія, суадносіны часткі і цэлага. Сінонімы і сінанімічныя шэрагі. Роля кантэксту ў вызначэнні лексічнай семантыкі. Стылістычная афарбоўка сінонімаў. Антонімы. Сістэмныя, кантэкстуальныя, інавацыйныя антонімы. Энантыясемія. Шматзначныя і адназначныя лексемы. Полісемія. Іерархія значэнняў шматзначнай лексічнай адзінкі. Пераносныя значэнні. Метафара. Паняцце канцэптуальнай метафары. Аманімія і шляхі яе ўзнікнення. Тыпы амонімаў. Паранімы. Стылістычная дыферэнцыяцыя польскай лексікі.

Сістэмная арганізацыя слоўнікавага складу польскай мовы. Семантычнае поле. Лексіка-семантычныя і тэматычныя групы лексікі.

Тыпы фразеалагізмаў. Класіфікацыя фразеалагічных адзінак. Польская фразеалогія з пункту гледжання паходжання. Структура фразеалагізмаў. Моўныя клішэ.

Польская лексікаграфія і фразеаграфія. Тыпы слоўнікаў з пункту гледжання мовы апісання, структура слоўнікавага артыкула, прызначэнне. Найважныя слоўнікі польскай мовы. Эвалюцыя лексікаграфічных падыходаў у XX стагоддзі (В. Дарашэўскі, М. Банька). Спецыялізаваныя слоўнікі (фразеалагічныя, этымалагічныя, гістарычныя, нарматыўныя, слоўнікі запазычанняў, сінонімаў, антонімаў, амонімаў; дыялектныя слоўнікі).

Тэма 7. Гісторыя польскай літаратурнай мовы

Гісторыя польскай літаратурнай мовы як навуковая дысцыпліна, яе прадмет і задачы. Тыпалагічныя рысы польскай літаратурнай мовы. Перыядызацыя гісторыі польскай літаратурнай мовы. Найважныя даследаванні па гісторыі літаратурнай мовы.

Дапісьмовая эпоха развіцця польскай мовы. Вылучэнне ў заходнеславянскай групе моў асобных падгруп. Плямёны, якія належаць да ляхіцкай групы. Асноўныя асаблівасці, якія адрозніваюць дыялектную ляхіцкую групу.

Працэс племяннога, тэрытарыяльнага і палітычнага аб'яднання і ўзнікненне польскай дзяржавы. Значэнне арганізацыі дзяржавы для інтэграцыі племянных дыялектаў і развіцці польскай мовы як наддыялектнага ўтварэння. Роля хрысціянізацыі ў развіцці польскай мовы.

Пісьмовая эпоха развіцця польскай мовы; яе дзяленне на перыяды.

Старопольскі перыяд (першая палова XII стагоддзя - канец XV / пачатак XVI стагоддзя). Пачатак фармавання польскай мовы як мовы агульнанароднага. Помнікі пісьменнасці старопольскага перыяду. Старопольскі перыяд як перыяд закладання асноў агульнапольскіх наддыялектных норм кніжна-пісьмовай мовы і распацоўкі асноў польскай графікі.

Новапольскі перыяд (трэцяя чвэрць XVIII стагоддзя - да нашых дзён). Час кіравання Станіслава Аўгуста як пераломны час у гісторыі польскай дзяржавы, а таксама польскай мовы. Перыяд з 1795 г. па 1831 г. як перыяд страты незалежнасці; уплыў падзелу Польшчы на лёсы мовы. Перыяд з 1831 г. па 1918 г.; антыпольскі курс у галіне асветы; барацьба за незалежнасць і развіццё польскай мовы. Перыяд з 1918 г. па 1939 г. як перыяд здабыцця незалежнасці; адраджэнне польскай мовы ў новых гістарычных умовах.

Сучасны перыяд. Развіццё норматывістыкі.

Польская мова як прадмет навуковых даследаванняў. Першыя польскія арфаграфічныя трактаты. Асноўныя слоўнікі і граматыкі XIX - XX стагоддзяў.

Тэндэнцыі развіцця сучаснай польскай літаратурнай мовы.

Тэма 8. Гістарычная граматыка польскай мовы

Праславянская сістэма галосных і найважнейшыя змены, якія ўзніклі ў польскай мове: развіццё груп *ort, *olt, *tort, *tolt, *tert, *telt, ляхіцкая перагласоўка, развіццё санантаў, развіццё звышкароткіх (ераў), замяшчальная даўгата, кантракцыя, эвалюцыя насавых галосных, развіццё націску.

Праславянская сістэма зычных і найважнейшыя змены, якія ўзніклі ў польскай мове: праславянскія палаталізацыі, польскія палаталізацыі і дэпалаталізацыі, узнікненне новых зычных фанем, станаўленне польскай сістэмы цвёрдых і мяккіх зычных, фаналагізацыя мяккасці.

Назоўнік. Змены ў сістэме скланення. Граматычныя катэгорыі назоўніка. Катэгорыя роду. Праславянскія тыпы скланення назоўнікаў. Дзяленне па тыпах скланення ў польскай мове ў залежнасці ад радавой прыналежнасці назоўніка. Чаргаванні ў асновах назоўнікаў. Асноўныя тэндэнцыі развіцця скланення назоўнікаў мужчынскага роду. Асноўныя тэндэнцыі развіцця скланення назоўнікаў жаночага роду. Асноўныя тэндэнцыі развіцця скланення назоўнікаў

ніякага роду. Тэндэнцыя да ўніфікацыі формаў множнага ліку. Парны лік і яго знікненні ў польскай парадцыгме скланення.

Займеннік. Разрады старажытнапольскіх займеннікаў. Асноўныя тэндэнцыі ў гісторыі займеннікаў. Асабовыя і зваротныя займеннікі і асаблівасці іх скланення. Неасабовыя займеннікі і асаблівасці іх скланення. Пытальныя займеннікі. Катэгорыя стану ў старажытнапольскі перыяд, гісторыя змен.

Прыметнік. Кароткія і поўныя формы прыметнікаў. Асноўныя тэндэнцыі развіцця прыметнікаў. Скланенне прыметнікаў па імянным тыпе скланення. Скланенне прыметнікаў па займенным тыпе скланення. Аманімія роднага, давальнага і меснага склонаў адзіночнага ліку жаночага роду. Лёс творнага і меснага склонаў адзіночнага ліку мужчынскага і ніякага роду і творнага склона множнага ліку. Выражэнне катэгорый адушаўлёнасці-неадушаўлёнасці і мужчынскай асобы.

Лічэбнік. Агульныя заўвагі пра лічэбнікі. Асноўныя этапы і тэндэнцыі ў фармаванні скланення колькасных лічэбнікаў. Скланенне парадкавых лічэбнікаў. Фармаванні асабова-мужчынскіх паказчыкаў у скланенні лічэбнікаў.

Дзеяслоў. Граматычныя катэгорыі дзеяслова. Гісторыя часавых формаў дзеяслова. Змены ў сістэме спражэння. Рудыменты аорыста і імперфекта ў старажытнапольскіх помніках. Гісторыя формаў перфекта. Гісторыя формаў плюсквамперфекта. Асноўныя тэндэнцыі ў развіцці формаў загаднага ладу. Гісторыя формаў умоўнага ладу. Гісторыя формаў інфінітыва. Дзеепрыметнікі. Вынікі развіцця сістэмы дзеепрыметнікаў. Рэшткі катэгорыі парнага ліку ў старажытнапольскіх помніках і яе далейшы лёс у гісторыі польскай мовы.

Лексіка. Паняцце лексіка-семантычнай сістэмы ў яе дыяхранічным аспекце. Агульнаславянская лексіка польскай мовы. Асноўныя шляхі і сродкі змены лексічнай сістэмы польскай мовы.

Тэма 9. Дыялекталогія польскай мовы

Племянное дзяленне Польшчы ў IX - X стст. і сучасная дыялектная карта. Мазурэнне: дэфініцыя, прыклады, тэрытарыяльнае распаўсюджанне. Тыпы сандхі і іх роля ў фармаванні польскага моўнага кантынууму. Пазіцыі азванчэння і аглушэння.

"Старыя" і "новыя" польскія дыялекты, найважныя фанетычныя, марфалагічныя і словаўтваральныя асаблівасці. Паняцце дыялект, гаворка. Вялікапольскі, малапольскі, сілезскі дыялекты і іх асноўныя адметныя рысы. Моўны статус кашубскай мовы і яго асноўныя адметныя рысы. Паняцце "новых мяшаных дыялектаў", прычына іх узнікнення. Паняцце "перыферыяльнага польскага дыялекту" і тлумачэнне яго асноўных адметных рыс.

**Прыкладны пералік пытанняў па раздзелу 1 для падрыхтоўкі да
комплекснага дзяржаўнага экзамену**

1. Polski system samogłosek. Opis artykulacji samogłosek.
2. Polski system spółgłosek. Opis artykulacji spółgłosek.
3. Akcent. Ogólna zasada i odstępstwa.
4. Fone m a głoska. Cechy fonologiczne i niefonologiczne. Warianty fonemu.
5. Podstawowe pojęcia składni formalnej.
7. Autosemantyczne części mowy i ich podstawowe kategorie gramatyczne.
9. Odmiana rzeczowników rodzaju żeńskiego i nijakiego.
10. Przymiotnik.
11. Liczebnik.
12. Zaimek.
13. Czasownik i jego odmiana. Temat czasu teraźniejszego i temat bezokolicznika, formy, tworzone od nich.
14. Imiesłów w języku polskim.
15. Przysłówek. Tworzenie i stopniowanie przysłówek.
16. Podstawowe pojęcia słowotwórstwa. Funkcjonalne klasy derywatów (transpozycja, mutacja, modyfikacja). Rodzaje derywacji (techniki słowotwórcze) w języku polskim.
17. Słowotwórstwo przymiotników. Formalno-semantyczna klasyfikacja przymiotników. Przymiotniki złożone.
18. Słowotwórstwo czasowników. Podstawa motywująca. Rola prefiksów. Problem aspektu oraz pary aspektowe czasowników.
19. Słowotwórstwo rzeczowników: przegląd kategorii.
20. Podział plemienny Polski w wieku IX -X a współczesne dialekty polskie. Mazurzenie: określenie, przykłady, zasięg terytorialny. Typy sandhi oraz ich rola w podziale polskiego obszaru językowego.
21. Stare i nowsze dialekty języka polskiego: najważniejsze różnicowania w zakresie fonetyki, morfologii, cech słowotwórczych. Polski dialekt kresowy.
22. Skład leksykalny współczesnego języka polskiego.
23. Skład frazeologiczny języka polskiego.
24. Szeregi synonimiczne leksemów i frazeologizmów. Antonimia. Wieloznaczność. Rola kontekstu w określeniu semantyki leksykalnej.
25. Zapożyczenia w języku polskim. Rodzaje zapożyczeń.
26. Najważniejsze źródła leksykograficzne w zakresie leksyki i frazeologii. Charakterystyka kilku słowników.
27. Przemiany samogłosek i spółgłosek w historii języka polskiego.
28. Rozwój deklinacji i koniugacji.
29. Periodyzacja historii języka polskiego. Najważniejsze zabytki piśmiennictwa.
30. Rozwój pisowni polskiej. Pierwsze traktaty ortograficzne. Kształtowanie się polskiego języka literackiego.

Раздел 2. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”

Тэма 1. Вехі гісторыі польскай літаратуры.

Змены ў гістарычным лёсе народа і характары літаратурнага працэсу, сувязь літаратуры з нацыянальна-вызваленчым рухам як аснова перыядызацыі. Спецыфіка польскай літаратуры. Адносна поўнае праходжанне класічнага цыклу культурна-гістарычных эпох і стадый літаратурнага працэсу ў Польшчы. Эвалюцыя творчых метадаў і напрамкаў у польскім прыгожым пісьменстве. Польскія пісьменнікі – лаўрэаты Нобелеўскай прэміі.

Тэма 2. Літаратура сярэднявечча (X-XV стст.).

Вусная народная творчасць у Польшчы і яе адметнасць. Старажытныя легенды, міфы, паданні і іх адлюстраванне ў першых польскіх пісьмовых помніках. Прыняцце, распаўсюджванне хрысціянства і пачатак прыгожага пісьменства ў Польшчы. Эвалюцыя стыляў. Рэлігійны характар першых помнікаў польскай літаратуры. Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры на лацінскай і польскай мовах: жыцці, казанні, хронікі, гімны, калядкі, містэрыі і інш. Гісторыка-літаратурнае значэнне польскіх хронік (“Хронікі” Аноніма Гала, 12 ст; “Хроніка” Вінцэнція Кадлубэка, 13 ст; “Гісторыя Польшчы” Яна Длугаша, 1415-1480).

Тэма 3. Літаратура Адраджэння (XVI ст.).

"Залатое стагоддзе" ў польскай культуры і мастацтве. Нацыянальная адметнасць польскага Адраджэння. Першыя польскія друкаваныя кнігі: аўтары, тэматыка, мова першадрукаў. Мікалай Рэй – “бацька польскага прыгожага пісьменства”. Дыдактычны характар яго творчасці. Крытычная завостранасць першага твора Рэя (“Кароткая спрэчка паміж трыма асобамі: панам, войтам і плябанам”, 1543; “Звярынец”, 1562; “Фіглікі”, 1570). Значэнне творчасці пісьменніка ў развіцці нацыянальнай літаратуры і літаратурнай мовы, распрацоўка новых жанраў. Творчая індывідуальнасць Яна Каханоўскага як вяршыня польскага і еўрапейскага Адраджэння. Асноўныя этапы жыцця і літаратурнай дзейнасці. Нацыянальны і еўрапейскі характар мастацкай спадчыны Каханоўскага (паэмы “Шахматы”, “Згода”, зб. “Фрашкі”, “Песні”, “Псалтыр” і інш). “Адмова грэцкім паслам”(1578) як першая польская драма, яе актуальнасць. Рысы гуманізму, жыццёсцвярдзальныя матывы ў цыкле элегій “Трэны” (1580). Значэнне творчасці Яна Каханоўскага ў развіцці польскай паэзіі. Высокая культура паэтычнай мовы, версіфікатарскае майстэрства пісьменніка.

Тэма 4. Літаратура барока (к.XVI-першая палова XVIII стст.).

Барока як стыль і эпоха ў польскай культуры. Сарматызм у культуры і літаратуры. Перыядызацыя, асноўныя прадстаўнікі (Я.А.Морштын, Зб.Морштын, Д.Набароўскі, В.Патоцкі, Я.Х.Пасэк і інш.). Тэматычная і жанравая разнастайнасць літаратуры 17 ст. Тэорыя і практыка Мацея

Сарбеўскага. Распаўсюджванне ў польскай літаратуры п. 17 ст. жанру ідыліі (сялянкі).

Тэма 5. Літаратура Асветніцтва (другая палова XVIII ст.-1822г.).

Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Рэчы Паспалітай у перыяд Асветніцтва. Развіццё тэатра і драматургіі (Ф.Багамалец, Ф.Заблоцкі, В.Багуслаўскі і інш.). Класіцызм як напрамак у польскай літаратуры 18ст. Тэорыя класіцызму ў “Мастацтве вершаскладання”(1788) Ф.К. Дмахоўскага. Ракако і сентыменталізм ў польскай літаратуры эпохі Асветніцтва, іх нацыянальныя адаптацыі. Творчыя індывідуальнасці Ігнацы Красіцкага, Адама Нарушэвіча, Станіслава Трэмбэцкага, Томаша Вянгерскага, Фр.Карпінскага, Юліяна Урсына Нямцэвіча і інш. Значэнне перыяду Асветніцтва ў развіцці польскай літаратуры.

Тэма 6. Асаблівасці культурна-гістарычнага развіцця Польшчы ў 19 ст.

Рамантызм (1822 - 1863 г.). Рамантызм у польскай літаратуры. Распрацоўка новых мастацкіх сродкаў адлюстравання чалавека, грамадства, прыроды. Барацьба класікаў з рамантыкамі. Нацыянальна-гістарычная адметнасць польскага рамантызму. Характарыстыка перыядаў: прадстаўнікі, асноўныя мастацкія тэндэнцыі, жанравая парадыгма. Праблема польскага месіянізму ў рамантыкаў. Тэма патрыятычнага подзвігу, гераічнага самаахвяравання ў творчасці польскіх рамантыкаў. Цікавасць да нацыянальнай гісторыі і фальклору. Адам Міцкевіч – заснавальнік польскага рамантызму. Эстэтычныя погляды паэта, ідэйна-мастацкая эвалюцыя творчасці. Значэнне А.Міцкевіча ў развіцці польскай і славянскіх літаратур, вершаскладання і літаратурнай мовы.

Тэма 7. Эстэтычная парадыгма рамантызму ў польскай літаратуры XIX-XX стст.

Тэматыка і жанрава-стыльовая адметнасць творчасці Ю. Славацкага, З.Красіньскага, Ц.К.Норвіда, Ю.І.Крашэўскага, А.Фрэдра і інш. Папулярнасць твораў польскіх рамантыкаў у славянскіх краінах.

Тэма 8. Пазітывізм і Маладая Польшча (другая палова XIX- пач. XX).

Літаратура і асноўныя падзеі грамадска-палітычнага і культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1863-1864 гг. Сутнасць тэрміна “пазітывізм”. Літаратурная праграма польскага пазітывізму. Жанрава-родавая іерархія літаратуры польскага пазітывізму. Асноўныя мастацкія тэндэнцыі і прадстаўнікі польскай паэзіі, драматургіі ў 60-80-ыя гг. Перыяд класічнага рэалізму ў польскай літаратуры, абнаўленне арсеналу мастацкіх сродкаў. Творчая дзейнасць Э.Ажэшкі, Г.Сянкевіча, Б.Пруса, М.Канапніцкай і інш. “Маладая Польшча”: трактоўка тэрміна, ідэйна-эстэтычная барацьба, унутраная перыядызацыя. Тэарэтыкі і прапагандысты “Маладой Польшчы”: Зянон Пшэсмыцкі (Мірыям), Ст.Пшыбышэўскі, А.Грушэцкі і інш. Імпрэсіяністычныя тэндэнцыі ў паэзіі Казімежа Тэтмайера, сімвалісцка-

імпрэсіяністычны характар лірыкі Леапольда Стафа. Сімвалізм у паэзіі Яна Каспровіча, Баляслава Лесьмяна. Ідэйна-мастацкія пошукі Гадэвуша Міціньскага. Развіццё прозы ў к.ХІХ-пач.ХХст. (Стэфан Жэромскі, Уладзіслаў Рэймант, Генрык Сянкевіч, Станіслаў Пшыбышэўскі, Вацлаў Бэрант і інш.).

Тэма 9. Польшкая драматургія на пераломе стагоддзяў.

Станіслаў Выспяньскі – выдатны польскі драматург-мадэрніст, паэт і мастак. Спалучэнне ў яго творчасці разнастайных стыляў і паэтык. Складанасць мастацкай структуры, спалучэнне рэалізму і сімвалізму ў п'есе “Вяселле” (1901).

Тэма 10. Літаратура міжваеннага дваццацігоддзя (1918-1939).

Сацыяльна-палітычная і культурная сітуацыя ў Польшчы 20-30-ых гг.

Развіццё паэзіі ў гэты перыяд. Паэтычныя суполкі і іх прадстаўнікі (“Скамандар”, “Квадрыга”, “Кракаўская Авангарда”, “Жагары”, фармізм і інш.). Творчасць прадстаўнікоў старэйшага пакалення (Л.Стаф, Б.Лесьмян і нш.). Рэалізм твораў Зоф'і Налкоўскай, іх ідэйна-мастацкая адметнасць (“Раман Тэрэзы Генерт”, 1924, “Мяжа”, 1935 і інш.). Творчыя пошукі Юліяна Тувіма і Яраслава Івашкевіча ў 20-30-я гг. Традыцыі польскай рэвалюцыйнай паэзіі ў творчасці У. Бранеўскага.

Тэма 11. Авангардысцкія плыні ў польскай паэзіі 20-30-ых гг.

Творчасць А.Стэрна, Б.Ясеньскага, Т.Пайпера, Ю.Пшыбося, Ю.Чаховіча, К.Галчыньскага, Ч.Мілаша. Ірацыянальна-псіхалагічныя раманы Бруна Шульца (“Кармазынавыя крамы”, 1934) і Вітальда Гамбровіча (“Фердыдуркэ”, 1937). Тэорыя новага тэатральнага мастацтва і драмы абсурду Станіслава Ігнацы Віткевіча. Роля гратэску ў яго творах.

Тэма 12. Сучасная польская літаратура.

Сацыяльна-палітычная сітуацыя ў Польшчы пасля 1945 г. Культурнае жыццё ў краіне. Літаратура другой паловы 20 стагоддзя: унутраная перыядызацыя, мастацкія тэндэнцыі, асноўныя прадстаўнікі. Адметнасць развіцця польскай літаратуры ў 1945-1949 гг. Сацрэалізм ў польскай культуры, яго праграма (1949-1956). З'езд пісьменнікаў у студзені 1949 г.. Асноўныя матывы паэзіі Ч.Мілаша, Л.Стафа, А.Важыка, Е.Загурскага, М.Яструня. Тэатр “Зялёная гусь” К.І.Галчыньскага. Дэбюты пісьменнікаў маладой генерацыі. Тэма вайны ў польскай літаратуры (творы С.Шмаглеўскай, З.Налкоўскай, Т.Бароўскага, Б.Чэшкі, Т.Ружэвіча, Т.Канвіцкага і інш.).

Асноўныя тэндэнцыі ў станаўленні і развіцці паэзіі 1949-1956 гг. Тэма Радзімы, жанравы дыяпазон ў паэтычных кнігах М.Яструна, А.Важыка, Ул. Бранеўскага, В.Варашылскага, А.Браўна. Мастацкая палітра творчасці гэтага этапа Т.Ружэвіча, К.І.Галчыньскага, Л. Стафа. Уплыў іх творчасці на далейшае развіццё польскай паэзіі.

Спецыфіка культурнага жыцця ў Польшчы пасля 1956 г. Развіццё перыядычнага друку. Літаратура ў эміграцыі. Паэтычная арыгінальнасць

твораў прадстаўнікоў “Пакалення-56” (тв.Ст.Граховяка, А.Бурса, Э.Брыля).
Творчая індывідуальнасць Віславы Шымборскай.

Жанрава-тэматычная разнастайнасць польскай прозы і паэзіі 1956-1980 гг. Літаратура “інтэлігенцкіх разрахункаў”. Праблема ўлады, чалавек у складаных гістарычных варунках у творах Т.Канвіцкага, В.Жукроўскага, Е.Путраменты. Набыткі В.Гамбровіча ў прозе. Разнастайныя формы мастацкай нарацыі, жанравая адметнасць раманаў Е.Анджаеўскага (“Брамы раю”1960).

Тэма вёскі – вядучая ў польскай прозе 60-70-ых гг. Адметнасць яе увасаблення ў творах Ю.Кавальца (“Прыпісаны да зямлі”, “Танцуючы ястраб”). Фальклорная аснова твораў пра вёску Т.Новака (“Як каралём, як катам будзеш” і інш.). Лёс польскага сялянства ў раманах В.Мысльіўскага (“Палац” і інш.).

Навукова-фантастычная проза Станіслава Лема: “Салярыс” (1961), “Вятранне ад зорак” (1961), “Зорныя дзённікі” (1976) і інш.

Драматургічныя пошукі Т.Ружэвіча (“Картатэка” 1959, “Перарваны акт” 1964 і інш.). Гратэска-сатырычныя п’есы Славаміра Мрожака (“Караль” 1961, “Танга” 1964, “Эмігранты” 1974 і інш.). Пераклады і пастаноўкі на беларускай сцэне п’ес Мрожака.

Усталяванне ваеннага становішча ў Польшчы (13 снежня 1981 г.). Дзейнасць “Салідарнасці”. Прысуджэнне Нобелеўскай прэміі Чэславу Мілашу (1980). Інтэлігенцыя і ўлада. Літаратура, якая выдавалася афіцыйна. Нелегальная літаратура (самвыдат). Творы, выдаваемыя за мяжой. Палітычны раманы ў польскай літаратуры. Адлюстраванне падзей першай паловы 80-ых у польскай літаратуры. Перавага мастацка-дакументальных жанраў (эсэ, дзённікі, мемуары, рэпартажы). Філасафічнасць, аўтабіяграфізм, тэма эміграцыі, матывы смутку, адзіноты ў польскай паэзіі 80-ых.

Важнейшыя набыткі ў галіне паэзіі, прозы, драматургіі. Традыцыі і наватарства ў творах А.Шчыпёрскага, Р. Капусцінскага, Е. Пшыборы, Ул. Капалінскага, Э.Рыдліньскага, З.Кубяка, Ст.Лема, Т.Канвіцкага, Ч.Мілаша і інш.

Тэма 13. Польская літаратура 90-ых: асноўныя мастацкія тэндэнцыі, прадстаўнікі.

Проза маладой генерацыі: жанравая разнастайнасць, герой, хранатоп, адметнасць стылю, літаратурны кантэкст (П.Хюлле, А.Балецкая, Т.Трызна, В.Такарчук, М.Туллі, М.Беньчык, Е.Пільх, Я.Рудніцкі, М.Грэткоўская, А.Стасюк). Драматургічныя пошукі ў польскай літаратуры 90-ых. Літаратурная ўзнагарода “Nike” і яе лаўрэаты.

Тэма 14. Польская літаратура на пачатку XXI ст.

Творчыя пошукі В.Мысльіўскага, Г. Херлінг-Грудзіньскага, П. Шэўца, Сл. Мрожака, Зб. Гэрберта, Ст. Лема, Ч. Мілаша, Я. Шчэпаньскага, Я.Главацкага, Я.Л.Вішнеўскага, Э. Ліпскай, Ю. Хартвіг, У. Адаеўскага, Т. Ружэвіча, Я.М. Рымкевіча, В.Такарчук і інш (на выбар).

**Прыкладны пералік пытанняў па раздзелу 2 для падрыхтоўкі да
комплекснага дзяржаўнага экзамену**

1. Польшкая літаратура як сістэма. Асаблівасці эвалюцыі і перыядызацыя польскай літаратуры.
2. Польшкія хронікі эпохі Сярэднявечча і іх гісторыка-літаратурнае значэнне (на матэрыяле “Хронікі” Ананіма Гала і “Хронікі” Вінцэнта Кадлубка).
3. Рэлігійная польская літаратура эпохі Сярэднявечча: асаблівасці і жанравая шматстайнасць.
4. Польшкая літаратура эпохі Адраджэння: станаўленне і развіццё, перыядызацыя.
5. Мастацкія дасягненні Мікалая Рэя як паэта.
6. Адметнасць лірыкі Яна Каханоўскага: зборнікі “Песні”, “Фрашкі” і “Трэны”. Значэнне для нацыянальнай літаратуры Яна Каханоўскага як паэта і перакладчыка.
7. Жанравая разнастайнасць паэзіі польскага Барока.
8. Нацыянальна-гістарычная адметнасць, напрамкі і жанры літаратуры польскага Асветніцтва.
9. Нацыянальна-гістарычныя асаблівасці польскага рамантызму.
10. Праблематыка і жанравая адметнасць “Дзядоў” А.Міцкевіча.
11. Мастацкія асаблівасці “Крымскіх санетаў” А.Міцкевіча.
12. Тэматыка і мастацкая адметнасць лірыкі Юльюша Славацкага.
13. Творчасць Цыпрыяна Каміля Норвіда як прадвесце новай літаратуры ХХ ст.
14. Польшкі пазітывізм і літаратура. Родава-жанравая іерархія польскай літаратуры гэтага перыяду.
15. Паэтыка “беларускага цыклу” Элізы Ажэшкі (на матэрыяле аповесцей “Нізіны”, “Дзюрдзі”, “Хам”).
16. Сацыяльна-псіхалагічны раман Б.Пруса: канцэпцыя героя і рэчаіснасці.
17. Канцэпцыя паказу мінуўшчыны ў гістарычных раманах Ю.І.Крашэўскага, Г.Сянкевіча, Б.Пруса.
18. “Маладая Польшча” як этап у развіцці польскай літаратуры: мастацкія тэндэнцыі і прадстаўнікі.
19. Мастацкая адметнасць і праблематыка прозы Стэфана Жэромскага.
20. Імпрэсіяністычныя, сімвалістычныя і неакласіцыстычныя тэндэнцыі ў польскай паэзіі к. XIX-пач. XX ст.
21. Польшкі тэатр к. XIX-пач. XX стст. Драматургія Станіслава Выспяньскага.
22. Літаратурныя групы 20-30-ых гг. і іх эстэтычныя праграмы..
23. Ірацыянальныя раманы В.Гамбровіча і Б.Шульца.
24. Адметнасць драматургіі Станіслава Віткевіча (Віткацыя).

25. Спецыфіка гісторыка-літаратурнага працэсу ў Польшчы ў 80-90-ыя гады.
26. “Ваенная” проза ў польскай пасляваеннай літаратуры (творы З.Налкоўскай, Т.Бароўскага, Т.Канвіцкага, М.Белашэўскага).
27. “Вясковая” проза ў польскай літаратуры: адметнасці развіцця і прадстаўнікі.
28. Паэтыка п’ес Славаміра Мрожака.
29. Навуковая фантастыка і маральна-этычныя праблемы ў творчасці Станіслава Лема.
30. Пошукі формы і зместу ў паэзіі Чэслава Мілаша і Віславы Шымборскай.

Раздел 3. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (славацкая)”

Тэма 1. Славацкая мова сярод іншых моў свету

Тэрыторыя распаўсюджання славацкай мовы. Месца славацкай мовы сярод іншых славянскіх моў. Агульнаславянскія, заходнеславянскія і ўласна славацкія моўныя рысы. Славацкая літаратурная мова. Функцыянальна-стылістычная і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя славацкай мовы. Асноўныя тэндэнцыі развіцця славацкай літаратурнай мовы. Асноўныя звесткі аб геаграфіі і гісторыі Славакіі, яе фальклоры, звычаях і традыцыях, аб яе выбітных прадстаўніках.

Тэма 2. Графіка славацкай мовы.

Паходжанне славацкай графікі. Славацкая алфавіт. Адпаведнасці паміж літарамі і гукамі славацкай мовы. Дыякрытычныя знакі і спалучэнні літар, якія выкарыстоўваюцца пры абазначэнні некаторых галосных і зычных.

Тэма 3. Славацкая арфаграфія і пунктуацыя.

Прынцыпы славацкай арфаграфіі: фанетычны, марфалагічны, этымалагічны – іх суадносіны і прыярытэт ва ўжыванні. Правапіс зычных d', t', l', ň перад графемамі e, i, í, ia, ie, iu. Правапіс і / í - у / ú. Правапіс прыставак s-, z-, zo-. Правапіс запазычаных слоў. Асаблівасці перадачы запазычаных уласных імёнаў у славацкай мове. Выкарыстанне вялікай літары. Правілы пераносу. Знакі пунктуацыі. Правілы пунктуацыі.

Тэма 4. Фанетыка і фаналогія славацкай мовы.

Агульная характарыстыка фанетычнай сістэмы славацкай мовы.

Сістэма вакалізму: класіфікацыя галосных гукаў. Доўгія і кароткія галосныя. Дыфтонгі. Артыкуляцыя галосных гукаў. Сэнсаадрознівальная функцыя кароткіх і доўгіх галосных. Сананты [r] і [l]. Даўгата / кароткасць

санантаў. Чаргаванне галосных. Закон рытмічнага скарачэння і выключэнні з яго.

Сістэма кансанантызму: класіфікацыя зычных па месцы і спосабе ўтварэння. Глухія і звонкія зычныя. Артыкуляцыя зычных гукаў. Аглушэнне звонкіх зычных у абсалютным канцы слова перад паўзай, на стыку марфем і на стыку слоў перад глухім зычным. Азванчэнне глухіх зычных на стыку марфем і на стыку слоў перад санорнымі і галоснымі. Пазіцыйныя варыянты фанемы [v]. Парныя цвёрдыя і мяккія зычныя [t] - [tʰ], [d] - [dʰ], [n] - [ɲ], [l] - [lʲ]. Зычны [ç]. Чаргаванне зычных.

Варыянты літаратурнага вымаўлення. Вымаўленне груп зычных. Вымаўленне запазычаных слоў. Вымаўленне груп галосных у запазычаных словах. Вымаўленне [di], [ti], [ni], [li], [de], [te], [ne], [le] у запазычаных словах.

Характар і месца націску ў славацкай мове. Асноўны і пабочнае націск. Адсутнасць рэдукцыі ненаціскных галосных. Ненаціскное вымаўленне энклітык і праклітык. Фразавы націск. Асаблівасці інтанавання апавядальнага, пытальнага, пабуджальнага і клічнага сказаў.

Вакалізацыя прыназоўнікаў k (ku), s (so), v (vo), z (zo), od (odo), nad (nado), pod (podo), pred (predo).

Асноўныя адрозненні славацкай фанетычнай сістэмы ад беларускай і рускай.

Тэма 5. Марфалогія славацкай мовы.

Агульная характарыстыка марфалагічных катэгорый у сучаснай славацкай мове. Часціны мовы.

Назоўнік. Граматычныя катэгорыі назоўніка: катэгорыя роду, катэгорыя ліку, катэгорыя склону, катэгорыя адушаўлёнасці / неадушаўлёнасці. Лексіка-граматычныя разрады назоўнікаў. Марфалагічныя сродкі выражэння мужчынскага, жаночага і ніякага роду ў славацкай мове. Асаблівасці выражэння ліку ў імёнаў уласных, рэчывых, зборных і абстрактных назоўнікаў. Назоўнікі *singularia tantum* і *pluralia tantum*.

Тыпы скланенняў славацкіх назоўнікаў і іх адрозненні ад тыпаў скланення ў беларускай і рускай мовах. Скланенне адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду. Тыпы скланення адушаўлёных назоўнікаў з нулявой флексіяй (chlap) або з флексіяй -o і флексіяй -a (hrdina). Асаблівасці скланення славацкіх прозвішчаў на -o і на -a. Нерэгулярныя формы ў скланенні асобных назоўнікаў. Скланенне неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на функцыянальна цвёрды зычны (dub) і функцыянальна мяккі зычны (stroj). Размеркаванне па тыпах скланення назоўнікаў з асновай на -r, -l. Беглыя галосныя ў парадigmatе скланення назоўнікаў мужчынскага роду. Характар выражэння катэгорыі адушаўлёнасці ў славацкай мове. Асаблівасці скланення назваў жывёл мужчынскага роду.

Скланенне назоўнікаў жаночага роду з флексіяй -a з асновай на функцыянальна цвёрды (žena) або функцыянальна мяккі (ulica) зычны, з нулявой флексіяй (dlaň, kostʹ). Размеркаванне назоўнікаў па тыпах dlaň / kostʹ,

ваганні ў скланенні некаторых з іх. Змяшанае ад’ектыўна-субстантыўнае скланенне (gazdíná).

Скланенне назоўнікаў ніякага роду з асновай на функцыянальна цвёрды (mesto) або функцыянальна мяккі (srdce) зычны. Скланенне назоўнікаў на -ie (vysvedčenie). Асаблівасці скланення назоўнікаў тыпу dievča.

Скланенне назоўнікаў deň, ťudia, deti, mať, pani.

Асаблівасці скланення назоўнікаў замежнага паходжання. Скланенне адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на галосны пярэдняга раду (kuli). Асаблівасці скланення назоўнікаў мужчынскага роду на -us, -os, -es, -as, -is, -ou, -au, -ó, -ô, -u, -ú, -i. Асаблівасці скланення запазычаных назоўнікаў жаночага роду на -ia, -ea, -oa, -ua. Асаблівасці скланення запазычаных назоўнікаў ніякага роду на -um. Нескланяльныя назоўнікі.

Прыметнік. Граматычныя катэгорыі прыметніка: катэгорыя роду, катэгорыя ліку, катэгорыя склону, катэгорыя адушаўлёнасці / неадушаўлёнасці. Кароткая і поўная форма прыметніка. Асноўныя разрады прыметнікаў. Якасныя прыметнікі. Ступені параўнання якасных прыметнікаў. Утварэнне і ўжыванне прыналежных прыметнікаў. Скланенне якасных прыметнікаў цвёрдай і мяккай разнавіднасці. Скланенне прыналежных прыметнікаў. Утварэнне прыметнікаў ад назваў жывёл. Асаблівасці скланення такіх прыметнікаў. Асноўныя адрозненні ва ўтварэнні і функцыянаванні славацкіх прыметнікаў ад беларускіх і рускіх.

Займеннік. Лексіка-граматычныя разрады займеннікаў. Суаднесенасць займеннікаў з іншымі часцінамі мовы. Асабовыя займеннікі. Выражэнне катэгорыі адушаўлёнасці / неадушаўлёнасці ў парадэгме асабовых займеннікаў 3 асобы множнага ліку. Асабова-зваротны займеннік seba / sa. Поўныя і кароткія формы асабовых і асабова-зваротнага займеннікаў. Энклітычныя формы асабовых займеннікаў. Зрошчаныя прыназоўніка-займеннікавыя формы. Указальныя займеннікі. Прыналежныя займеннікі. Азначальныя займеннікі. Пытальныя і адносныя займеннікі. Адмоўныя і неазначальныя займеннікі. Скланенне займеннікаў. Асноўныя адрозненні ва ўтварэнні і функцыянаванні славацкіх займеннікаў ад беларускіх і рускіх.

Лічэбнік. Лексіка-граматычныя разрады лічэбнікаў. Колькасныя лічэбнікі. Парадкавыя лічэбнікі. Зборныя лічэбнікі. Дробавыя лічэбнікі. Відавныя лічэбнікі. Кратныя лічэбнікі. Размеркавальныя лічэбнікі. Пэўныя і няпэўныя лічэбнікі. Скланенне лічэбнікаў. Нескланяльныя лічэбнікі. Адушаўлёныя формы колькасных лічэбнікаў і іх ужыванне. Сінтаксічныя сувязі колькасных і зборных лічэбнікаў з назоўнікамі. Асноўныя адрозненні ва ўтварэнні і функцыянаванні славацкіх лічэбнікаў ад беларускіх і рускіх.

Прыслоўе. Утварэнне прыслоўяў. Класіфікацыя прыслоўяў. Азначальныя прыслоўі. Акалічнасныя прыслоўі. Прэдыкатыўныя прыслоўі. Ступені параўнання азначальных прыслоўяў. Асноўныя адрозненні славацкіх прыслоўяў ад беларускіх і рускіх.

Дзеяслоў. Асноўныя граматычныя катэгорыі дзеяслова: катэгорыя ліку, катэгорыя асобы, катэгорыя роду. Трыванне дзеяслова. Аднатрывальныя і двухтрывальныя дзеясловы. Катэгорыя зваротнасці. Дапаможныя дзеясловы:

мадальныя, фазавыя, лімітныя, звязчныя. Катэгорыя стану. Незалежны стан. Залежны стан і яго разнавіднасці: апісальны пасіў і зваротны пасіў, іх адрозненні ў значэнні і ўжыванні. Спецыфіка ўжывання формаў залежнага стану. Катэгорыя ладу. Абвесны лад, склад яго формаў і значэнне. Загадны лад, склад яго формаў, утварэнне і значэнне. Сінтэтычныя і аналітычныя формы загаднага ладу. Умоўны лад. Утварэнне і адрозненні ва ўжыванні ўмоўнага ладу цяперашняга і прошлага часу. Катэгорыя часу. Сістэма часоў у славацкай мове: цяперашні, прошлы, будучы час. Класы дзеясловаў. Тыпы дзеясловаў. Формы дзеяслова. Простыя і складаныя дзеяслоўныя формы. Асабовыя (пэўныя) і неасабовыя (няпэўныя) дзеяслоўныя формы. Формы дзеяслова, што ўтвараюцца ад асновы цяперашняга часу: цяперашні час, загадны лад, дзеепрыслоўе, дзеепрыметнік цяперашняга часу незалежнага стану. Формы дзеяслова, што ўтвараюцца ад асновы інфінітыва: інфінітыў, форма прошлага часу, дзеепрыметнік прошлага часу незалежнага стану, дзеепрыметнікі залежнага стану, аддзеяслоўны назоўнік.

Асабовыя формы дзеясловаў. Тыпы спражэння дзеясловаў. Спражэнне дзеясловаў абвеснага ладу ў цяперашнім і будучым часе. Класы спражэння дзеясловаў. Няправільныя дзеясловы. Утварэнне І-ых дзеепрыметнікаў. Спражэнне дзеясловаў абвеснага ладу ў прошлым і даўномінулым часе. Спражэнне дзеясловаў умоўнага ладу ў цяперашнім і прошлым часе. Утварэнне формаў загаднага ладу дзеясловаў.

Неасабовыя формы дзеясловаў: інфінітыў, дзеепрыслоўе, аддзеяслоўны назоўнік, дзеепрыметнік. Дзеепрыметнік: дзеепрыметнікі цяперашняга часу незалежнага стану; дзеепрыметнікі прошлага часу незалежнага стану; дзеепрыметнікі залежнага стану. Спосабы ўтварэння дзеепрыметнікаў. Скланенне дзеепрыметнікаў. Утварэнне дзеепрыслоўяў у славацкай мове.

Асноўныя марфалагічныя адрозненні славацкіх дзеясловаў ад беларускіх і рускіх.

Прыназоўнікі. Першасныя і другасныя прыназоўнікі. Складаныя і састаўныя прыназоўнікі.

Злучнікі. Злучальныя і падпарадкавальныя злучнікі. Злучнікі і злучальныя словы. Адносныя займеннікі ў функцыі злучнікаў. Састаўныя злучнікі.

Часціцы. Першасныя і другасныя часціцы. Формаўтваральныя, словаўтваральныя, суб'ектыўна-мадальныя, злучнікавыя часціцы. Разрады суб'ектыўна-мадальных часціц.

Выклічнікі. Эмацыйныя і эмацыйна-ацэначныя выклічнікі. Гукаперайманні.

Асноўныя асаблівасці славацкіх службовых часцін мовы ў параўнанні з беларускімі і рускімі.

Тэма 6. Сінтаксіс славацкай мовы.

Словазлучэнне як сінтаксічная адзінка. Тыпы сінтаксічнай сувязі: дапасаванне, кіраванне, прымыканне. Асаблівасці дапасавання і кіравання ў славацкай мове ў параўнанні з беларускай і рускай.

Сказ і яго віды ў славацкай мове. Галоўныя і даданыя члены сказа. Група дзейніка і група выказніка. Простыя і складаныя сказы. Сцвярджальныя і адмоўныя сказы. Аповядальныя, пыталныя, пабуджальныя і клічныя сказы. Парадак слоў у сказе. Месца энклітык у сказе. Простая і ўскосная мова.

Тэма 7. Славацкая лексікалогія.

Лексічныя і фразеалагічныя адзінкі славацкай мовы з пункту гледжання іх паходжання. Лексіка-семантычныя групы. Асаблівасці славацкай тэрміналогіі. Запазычанні і інтэрнацыяналізмы. Анамастыка.

Лексічнае значэнне слова. Многазначныя і адназначныя лексічныя адзінкі. Сінонімы. Антонімы. Амонімы. Славацка-беларускія і славацка-рускія лексічныя і фразеалагічныя паралелі. Славацка-беларускія і славацка-рускія ілжывыя сябры перакладчыка.

Тэма 8. Славацкае словаўтварэнне.

Марфалагічная структура слова. Словаўтваральная структура слова. Вытворныя і невытворныя словы. Асноўныя спосабы словаўтварэння ў сучаснай славацкай мове: суфіксацыя, прэфіксацыя, постфіксацыя, змяшаная афіксацыя. Словаскладанне, зрашчэнне, абрэвіяцыя. Нулявы афікс. Пераход слоў з адной часціны мовы ў іншую (субстантывацыя, адвербіялізацыя і інш.). Семантычная дэрывацыя: метафара, метанімія, сінекдаха. Унікальныя афіксы. Словаўтваральнае значэнне. Словаўтваральны тып: прадуктыўны і непрадуктыўны. Прадуктыўныя тыпы словаўтварэння назоўнікаў. Словаўтварэнне зборных, абстрактных, памяншальных назоўнікаў. Прадуктыўныя тыпы словаўтварэння прыметнікаў. Утварэнне прыметнікаў са значэннем узмоцненых і аслабленых прыкмет. Утварэнне прыналежных прыметнікаў. Прадуктыўныя тыпы словаўтварэння дзеясловаў. Словаўтварэнне слоў з лікавым значэннем. Словаўтварэнне займеннікаў. Асноўныя тыпы словаўтварэння прыслоўяў. Словаўтварэнне службовых часцін мовы.

Прыкладны пералік пытанняў па раздзеле 3 для падрыхтоўкі да комплекснага дзяржаўнага экзамену

1. Паходжанне славацкай мовы і яе месца сярод іншых славянскіх моў.
2. Славацкая графіка і асноўныя прынцыпы славацкай арфаграфіі.
3. Сістэма вакалізму славацкай мовы.
4. Сістэма кансанантызму славацкай мовы.
5. Асаблівасці вымаўлення славацкіх гукаў у маўленчай плыні.
6. Закон рытмічнага скарачэння і выключэнні з яго.
7. Назоўнік і яго граматычныя катэгорыі.
8. Лексіка-граматычныя разрады назоўнікаў.
9. Скланенне назоўнікаў мужчынскага роду.
10. Скланенне назоўнікаў жаночага роду.

11. Скланенне назоўнікаў ніякага роду.
12. Асаблівасці скланення запазычаных назоўнікаў.
13. Прыметнік і яго граматычныя катэгорыі.
14. Скланенне прыметнікаў.
15. Дзеяслоў і яго граматычныя катэгорыі.
16. Асабовыя формы дзеяслова і іх утварэнне.
17. Неасабовыя формы дзеяслова і іх утварэнне.
18. Спражэнне дзеясловаў.
19. Лічэбнікі і іх разрады.
20. Скланенне і правапіс лічэбнікаў.
21. Займеннікі і іх разрады.
22. Скланенне займеннікаў.
23. Прыслоўі, іх утварэнне і разрады.
24. Прыназоўнікі і злучнікі ў славацкай мове.
25. Часціцы і выклічнікі ў славацкай мове.
26. Словазлучэнне як сінтаксічная адзінка.
27. Тыпы сказаў у славацкай мове.
28. Просты сказ і яго асаблівасці.
29. Складаназлучаны сказ.
30. Складаназалежны сказ.
31. Галоўныя члены сказа.
32. Даданыя члены сказа.
33. Паўпрэдыкатыўныя канструкцыі ў славацкай мове.
34. Асаблівасці славацкай пунктуацыі.
35. Славацкая фразеалогія.
36. Лексічная сістэма славацкай мовы.
37. Лексіка славацкай мовы паводле паходжання, сацыяльнай і тэрытарыяльнай дыферэнцыяцыі, ступені актыўнасці выкарыстання.
38. Асноўныя спосабы словаўтварэння ў славацкай мове.
39. Прадуктыўныя тыпы словаўтварэння назоўнікаў.
40. Прадуктыўныя тыпы словаўтварэння прыметнікаў.

Раздел 4. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)”

Тэма 1. Сувязь славацкай літаратуры з іншымі літаратурамі.

Сувязь культурнага развіцця Славакіі з яе геапалітычным становішчам. Уплыў суседніх культур (чэшскай, нямецкай, венгерскай, аўстрыйскай).

Тэма 2. Асноўныя тэндэнцыі развіцця славацкай літаратуры.

Перыядызацыя. Спецыяльная літаратура па вывучэнню славацкай літаратуры. З гісторыі руска-славацкіх літаратурных сувязей.

Тэма 3. Славацкая літаратура ад вытокаў да Рэнэсансу.

Славацкая літаратура: вытокі, сярэднявечча, Рэнэсанс. Развіццё славацкай літаратуры да пачатку X ст. Асноўныя тэндэнцыі геапалітычнага, культурнага і літаратурнага развіцця славацкіх земляў у пазначаны перыяд. Моўная сітуацыя. Панаванне лацінкі. Распаўсюджванне ў лругой палове 14 ст. чэшскай мовы. Два этапы ў гісторыі сярэднявечнай славацкай літаратуры. Першы перыяд – далучэнне славакаў да лацінамоўнай пісьмовай традыцыі. Фарміраванне агіяграфічнага і жыццыйнага жанраў. Развіццё жанра хронікі. “Хроніка Ананіма”. Другі перыяд -- зараджэнне літаратуры на чэшскай мове, развіццё лацінскай паэзіі і прозы, рэлігійнай і свецкай. Працы па тэорыі літаратуры і паэтыкі. Паслядоўнікі ідэй Яна Гуса. Развіццё драмы-містэрыі.

Тэма 4. Асаблівасці развіцця Славакіі ў 1500-1650 гг.

Познегатычны і рэнэсансны стылі ў мастацтве. Гарадскія школы як цэнтры тэатральнай культуры. Шматмоўны характар літаратуры. Тэматычная шматпланавасць літаратуры. Творчасць Яна Сільвана. Духоўная лірыка Эніаша Лані. Паэзія Марціна Ракоўскага і Якуба Якобеўса. Любоўная лірыка Яна Бакацыўса. Любоўныя песні “Кодэкса Яна Фанхалі-Юба”. Развіццё прозы. Працы Яна Ясеніўса і Вавржынца Бенедыкта з Недажэр. Тэатральнае мастацтва. Біблейская драма.

Тэма 5. Барока (1650-1780) ў славацкай літаратуры.

Рысы барока ў рэнэсанснай эстэтыцы. Творчасць Ё.І.Байзы. Складанасць гістарычнай сітуацыі. Дзейнасць П. Пазмані. Сцверджанне барочнага стылю ў мастацтве. Тэматычны спектр літаратуры. Рэлігійныя жанры. “Збойніцкія песні”. Барочная духоўная паэзія пратэстантаў: Ю.Транаўскі. Каталіцкая духоўная паэзія. Свецкая паэзія. Творчасць П.Бенецкага., Г.Гаўловіча, Ш.Ф.Селецкага. Гістарычны вершаваны эпас: Ш.Піларык і яго аўтабіяграфічны твор. Станаўленне мастацкай прозы: І.Калінка, Т.Маснік, Я.Сіманідэс, Ю.Лані. Проза навуковага і спецыяльнага характару: Я.Б. Магіна, М.Бэла, Ф.А.Колар. Станаўленне прафесійнага тэатра. Творчасць І.Цабана і Э. Ладзівера.

Тэма 6. Літаратура славацкага нацыянальнага адраджэння (1780-1870). Фарміраванне нацыі. Перыядызацыя.

Асветніцкі класіцзм (1780-1815): грамадска-палітычная і культурная атмасфера ў славацкіх землях. Інтэнсіўнае развіццё культуры. Кантакты з аўстрыйскімі, нямецкімі, чэшскімі майстрамі. Моўная сітуацыя ў канцы 19 ст. Рэформа Ё.І.Байзы і А.Берналака. Асаблівасці літаратурнага працэсу. Развіццё праявічых жанраў. Проза Байзы. Ю.Фандлі як стваральнік жанра сатырычнага дыялога. Стварэнне паэзіі на чэшскай мове: Ю.Палкавіч, Б.Табліц. Ідэя славацка-чэшскай узаемнасці.

Класіцызм і прэрамантызм (1815-1836): грамадскі рэзананс напалеонаўскіх войнаў. Сімпацыі да Расіі. Рост нацыянальнай самасвядомасці славацкай інтэлігенцыі. Пешт і Буда як цэнтры патрыятычнай дзейнасці славакаў. Моўная сітуацыя ў краіне. Паэзія П.Ё.Шафарыка і Я.Колара ў адносінах да збліжэння чэшскай і славацкай моў. Змена місіі літаратуры ў грамадстве. Класіцызм як галоўны стыль эпохі. Творчасць П.Шафарыка, Я.Колара, Я.Голага, К.Кузмана, Я.Халупкі. Зараджэнне новай славацкай драматургіі.

Літаратура раманатызма (1836-1870): выпяванне рэвалюцыйнага працэсу 40-х гг. у Венгрыі, Славакіі. Рамантычная канцэпцыя славацкага мастацтва. Перыяды славацкага раманатызма (40-я і 60-я гг.). Моўная рэформа Л.Штура і яе значэнне для развіцця славацкай культуры і літаратуры. Л.Штур як ідэлаг нацыянальнага руху Славакіі, стваральнік канцэпцыі нацыянальнага мастацтва. Штураўская школа. Дамінаванне паэтычных жанраў у літаратуры. Развіццё літаратурнага мастацтва. Паэзія Й.Заборскага. Маціца славацкая як цэнтр духоўнага жыцця нацыі. Крызіс рамантычнай эстэтыкі. З’яўленне рэалістычных рыс. Творчасць Я.Краля, А.Сладкавіча, С.Халупкі, Я.Ботта, Я.Калінчака, Й.Заборскага.

Тэма 7. Літаратура “першай хвалі” рэалізма (1870-1900).

Распаўсюджванне эклектычнага стылю ў мастацтве. Зараджэнне стылю “мадэрн”. Перыядычныя выданні. Ідэйна-эстэтычная канцэпцыя рэалізма. Фарміраванне праграмы рэалізма ў творчасці вядучых пісьменнікаў – Св. Гурбана-Ваянскага, П.Орсага-Гвездаслава, М.Кукучына. Уплывы рускай літаратуры. Жаночая проза.

Тэма 8. Літаратура “другой хвалі” рэалізма і славацкай мадэрны (1900-1920).

Умоўнасць часавых межаў літаратурнай эпохі. Значныя змены ў эканоміцы, нацыянальным і культурным жыцці. Славацкая літаратура ў перыяд Першай сусветнай вайны. Перабудова жанравай структуры літаратурнай творчасці. Развіццё малых праявічых жанраў, сінкрэтычных жанравых форм. Уплывы заходнееўрапейскай філасофіі і эстэтыкі. Увасабленне праграмы рэалізма ў творчасці Л.Пад’яварынскай, Я.Чаяка, Цімравы, Й.Грэгара-Таёўскага, Л.Надашы-Эге, Я.Есенскага. Мадэрнісцкія тэндэнцыі ў славацкай літаратуры. Творчасць І.Краска, І.Гала, В.Роя, А.Класа.

Тэма 9. Літаратура 20-40-х гг.: значэнне з'яўлення на карце Чэхаславакіі для Славакіі.

Славацкая культура ва ўмовах нарастання фашысцкай пагрозы. Шматстайнасць стыляў. Размежаванне па пакаленнях. Асноўныя напрамкі, школы, іх характарыстыкі. Літаратурныя арганізацыі і выданні. Часопіс “ДАВ” і яго роля ў мастацтве. Творчасць Ш.Крмеры, М.Разуса, Л.Надашы-Эге, Я.Ясенскага, Я.Смрэка. Філасофія кахання ў паэзіі 30-х гг. Сімвалізм у паэзіі Э.Б.Лукача. Дзейнасць Я.Понічана. Жыццё і творчасць Л.Навамесцкага.

Тэма 10. Авангардныя тэндэнцыі славацкай паэзіі 30-х гг.

Р.Фабра як “маг” метафары. Каталіцка арыентаваныя паэты 30-40-х гг. Каталіцкая Мадэрна і яе прадстаўнікі. Творчасць Т.Я.Гашпара, Г.Вамоша, І.Горвата, М.Урбана, Ё.Ц.Гронскага. Напрамак натурызма. Экспрэсіянізм у творчасці Л.Андрэйкава. Творчасць М.Фігулі, Д.Хробака, Ф.Швантнера, Я.Чэрвеня, І.Стадалы. Ю.Барч-Івана.

Тэма 11. Літаратура другой паловы XX ст.-пачатку XXI ст.

Асноўныя вехі гісторыі славацкай літаратуры гэтага перыяду. Залежнасць літаратурнага працэсу ад палітычнага і ідэалагічнага кантэксту. Асаблівасці развіцця літаратуры ў пасляваенныя гады. Тэма вайны ў прозе. Рэалізм Ф.Гечкі. Паэзія 50-60-х гг. Постмадэрнісцкая паэзія. Творчасць Я.Костры, П.Горава, М.Руфуса, М.Валека. Фарміраванне новых тэндэнцый у прозе з сярэдзіны 50-х гг. Творчасць Р.Яшыка, У.Міначы, А.Беднара, Д.Татаркі. Развіццё драматургіі. Літаратура самвыдата. 70-80-я гг. – час рамана ў славацкай літаратуры. Папулярнасць жанра гістарычнага рамана. Трылогія В.Шыкулы. Інтэлектуальная проза Р.Слобады. Рэалістычная драма 70-80-х гг. Эксперыментальная драматургія Л.Фелдэка.

“Аксамітавая рэвалюцыя”. Асэнсаванне літаратурнага працэса апошніх дзесяцігоддзяў.

Прыкладны пералік пытанняў па раздзелу 4 для падрыхтоўкі да комплекснага дзяржаўнага экзамену

1. Асноўныя тэндэнцыі развіцця славацкай літаратуры. Перыядызацыя. Уплыў суседніх культур.
2. Славацкая літаратура сярэднявечча і Рэнэсанса. Агульная характарыстыка.
3. Развіццё славацкай літаратуры і культуры ў 1500-1650-м гг. Творчасць Яна Сільвана.
4. Барока ў славацкай літаратуры.
5. Барочная духоўная паэзія: мастацкая адметнасць твораў Ю.Транаўскага.
6. Станаўленне мастацкай барочнай прозы ў славацкай літаратуры: Т.Маснік, Я.Сіманідэс, Ю.Лані.

7. Літаратура славацкага нацыянальнага адраджэння. Перыядызацыя. Гісторыя кадыфікацыі славацкай літаратурнай мовы. Дзейнасць А.Берналака і Л.Штура.
8. Жыццёвы і творчы шлях Шафарыка. Навуковыя працы.
9. Творчасць Я.Колара. Паэма “Дачка Славы”. Трактат “пра літаратурную ўзаемнасць”.
10. Класіцысцкая паэзія Яна Голага. Славянская тэма ў паэмах пісьменніка.
11. Агульная характарыстыка славацкага рамантызму. Штураўскі рух. Развіццё гістарычнага жанра.
12. «Байранічная паэзія» Я.Краля. Цыкл «Драма свету».
13. А.Сладкавіч як адна з цэнтральных постацей славацкага рамантызму. Паэмы Сладкавіча: праблематыка, паэтыка.
14. Ліра-эпічная паэма Я.Ботта «Смерць Яношыка». Асаблівасці паэтычнага светаўспрымання паэта.
15. Жыццёвы і творчы шлях Я.Калінчака. Адметнасці паэзіі. Прызаячныя жанры ў творчасці славацкага пісьменніка. Аповесць “Выбары”. Гістарычныя аповесці.
16. Літаратура “першай хвалі рэалізму”. Ідэйна-эстэтычная канцэпцыя рэалізму. Перыядычныя выданні. Фарміраванне праграмы рэалізму ў творчасці вядучых пісьменнікаў пазначанага перыяду.
17. Ідэйна-мастацкая адметнасць паэзіі П.Арсага-Гвездаслава.
18. Творчасць Св. Гурбана-Ваянскага. Уплывы рускай літаратуры.
19. Прызаячная спадчына М.Кукучына. Вясковая тэма ў творах. Раман “Дом на схіле” як увасабленне мастацкага метаду пісьменніка.
20. Літаратура “другой хвалі рэалізму” і славацкай мадэрны. Агульная характарыстыка.
21. Асаблівасці рэалізму ў аповесцях і апавяданнях бажэны Сланчыкавай Цімравы. Рысы паэтыкі Славацкай Мадэрны і экспрэсіянізму ў прозе пісьменніцы.
22. Жанрава-відавая шматпланавасць творчасці Ё.Грэгара-Таёўскага. Таёўскі і Расія.
23. Іван краска як класік славацкай літаратуры XX стагоддзя. Сусветны маштаб творчасці. Жанравая палітра.
24. Славацкая літаратура 20-40-х гг. XX ст. Шматстайнасць стыляў і эксперыментальны характар мастацтва. Асноўныя літаратурныя кірункі, плыні, школы. Літаратурныя арганізацыі і выданні. Развіццё паэзіі, прозы, драматургіі. Агульная характарыстыка.
25. Жыццёвы і творчы шлях Я.Ясенскага. Раман “Дэмакраты” як вяршыня творчасці славацкага пісьменніка.
26. Традыцыі сімвалізма ў паэзіі Ладзіслава Новамесцкага.
27. “Маг метафары” Рудольф Фабра. Сімвалізм і надрэалізм ў паэзіі Фабры.
28. Проза Ё.Цыгер-Гронскага. Рысы экспрэсіянізма. Зварот да міфа.

29. Натурызм або лірызаваная проза 30-40-х гг. XX ст. Творчасць М. Фігулі.
30. “Свет жыцця і прыроды” ў творчасці Ф. Швантнера. Філасофскія пошукі пісьменніка.
31. Тэатральнае жыццё Славакіі 20-30-х гг. Драматургія І. Стодалы, Ю. Барч-Івана.
32. Асноўныя вехі славацкай літаратуры другой паловы XX стагоддзя.
33. Тэма вайны і паўстання ў славацкай прозе другой паловы XX стагоддзя. Аналіз аднаго твора.
34. Славацкая паэзія 50-60-х гг. XX ст. Аналіз творчасці аднаго паэта.
35. Творчы шлях Я. Костры. Канстантныя матывы паэзіі (жанчына, паэзія, радзіма), іх пераасэнсаванне на працягу творчага шляху.
36. Творчасць Мілана Руфуса. Уплыў С. Ясеніна.
37. Асэнсаванне традыцый сюррэалізма і сімвалізма ў паэзіі М. Валека. Майстэрства паэтыкі.
38. Асаблівасці таленту У. Міначы. Стылевы сінкрэтызм.
39. Уклад Д. Татаркі ў абнаўленне славацкай літаратуры.
40. Славацкая драматургія 50-60-х гг. XX ст. Аналіз адной п’есы.
41. Славацкая літаратура самвыдата (Д. Татарка, П. Груз, І. Кадлечак, Г. Понічка і інш.). Характарыстыка творчасці аднаго з аўтараў.
42. Жанрава-тэматычная шматпланавасць славацкага рамана 70-80-х гг. XX ст.
43. Трылогія В. шыкулы “Майстры”. Асаблівасці апавядальнай структуры. Біблейскія матывы.
44. Інтэлектуальная проза Р. Слобады.
45. Рэалістычная драма 70-80-х гг. XX ст. (Я. Солавіч, Я. Какаш, інш.).
46. Славацкая літаратура памежжа XX-XXI ст. ст. Ажыўленне постмадэрнісцкіх тэндэнцый. Спраба асэнсавання літаратурнага працэсу апошніх дзесяцігоддзяў у працах П. Заяца, В. марчака, М. батаравай, В. Мікулы, В. Петрыка і інш.

ПРАКТЫЧНАЯ ЧАСТКА

Акрамя тэарэтычных пытанняў у экзаменацыйных білетах прадугледжваецца выкананне заданняў, якія дазваляюць прымяніць атрыманыя веды і ўменні для вырашэння канкрэтных практычных сітуацый. Пры гэтым студэнт павінен патлумачыць і абгрунтаваць высновы.

Раздзел 1. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (польская)”

Прыклад 1:

W obliczeniach był błąd. Nie przeszli nad atmosferą, ale zderzyli się z nią. Statek wbijał się w powietrze z grzmiotem, od którego puchły bębunki. Rozpłasczeni na legowiskach czuli dobijanie amortyzatorów, przednie ekrany zaszyły płomieniem i zgasły, poduszka rozżarzonych gazów, napierająca na dziób, zatopiła zewnętrzne obiektywy, hamowanie było niedostateczne i opóźnione. Sterownię napełnił swąd rozgrzanej gumy, pod prasą deceleracji ślepli i głuchli, to był koniec, ale nawet tego nie mógł żaden pomyśleć, nie starczyło wszystkich sił, aby unieść klatkę piersiową, wciągnąć oddech, robiły to za nich do ostatka pracujące tlenopulsatory, wtlaczały w nich powietrze jak w pękające balony. Nagle grzmot ucichł.

Zapaliły się awaryjne światła, po sześć z każdej strony, ludzie wili się, nad tablicą napędu czerwieniał sygnał alarmu, była pęknięta i zgnieciona w harmonię, kawały izolacji, okruchy pleksiglasu z szelestem przesuwały się po podłodze, nie grzmiało, wszystko obejmował głuchy, rosnący gwizd.

— Co się... — wychrypiał Doktor, wypluwając gumowy ustnik.

— Leżeć! — przestrzegł go Koordynator, który patrzył w ostatni nie uszkodzony ekran.

Rakieta przekoziołkowała, jakby uderzył w nią taran, spowijające ich nylonowe siatki zagrały jak struny, przez chwilę ważyło się wszystko jak u szczytu huśtawki zawieszony do góry nogami, potem zadudniło.

Mięśnie, stężałe w oczekiwaniu ostatniego ciosu, obmiękły. Rakieta, stojąc na pionowym słupie wylotowego ognia, powoli schodziła w dół, dysze dudniły uspokajająco, trwało to kilka minut, potem przez ściany poszedł dreszcz. Wibracja stawała się coraz mocniejsza, łożyskowe zawieszania turbin musiały się rozchwiać, popatrzyli na siebie. Nikt nic nie mówił. Wiedzieli, że wszystko zależy od tego, czy wirniki nie zatrą się, czy wytrzymają.

Stanisław Lem, Eden, 1958

Заданне:

Перакладзі на беларускую мову (дазваляецца карыстацца двухмоўным перакладным слоўнікам).

Прыклад 2:

Zawładnąwszy nową siedzibą, wziąłem się do rozmyślań. Rozumowałem mniej więcej tak: Kultura to coś zarazem koniecznego i przypadkowego, jak wyściółka gniazda, schronienie przed światem, mały przeciwświat, na który ten

wielki wyraża milczącą zgodę, zgodę obojętności, bo nie ma w nim odpowiedzi na pytania o dobro i zło, urodę i szpetotę, prawa i obyczaje. Język, wytwór kultury, jest jak szkielet gniazda, spaja wszystkie cząstki wyściółki i jednoczy je w kształt, który zamieszkującym gniazdo wydaje się konieczny. Jest odwołaniem do tożsamości istot zagnieżdżonych, mianownikiem ich wspólnoty, niezmiennikiem podobieństwa, więc ustaje tym samym tuż za brzegiem owej subtelnej konstrukcji.

Nadawcy musieli o tym wiedzieć. Spodziewano się — jako treści sygnału z gwiazd — matematyki. Wielką karierę zrobili, jak wiadomo, sławetne trójką pytagorejskie, geometrią Euklidesa miały się przez próżnię pozdrawiać cywilizacje. Nadawcy wybrali inaczej — uważałem to za słuszne. Językiem etnicznym nie mogli się oderwać od swojej planety — bo każdy język jest przygwożdżony do lokalnego podłoża. Matematyka znów jest oderwaniem nazbyt dokładnym. Jest rozerwaniem więzów nie tylko lokalnych, ograniczeń, które stały się wzorcami upadków i cnót, jest rezultatem poszukiwań takiej wolności, która wyzbywa się wszelkich dotykalnych sprawdzianów. Działaniem budowniczych, pragnących, aby świat nigdy i w niczym nie mógł zakłócić ich dzieła, toteż nie można powiedzieć matematyką o świecie nic — czystą nazywa się dlatego właśnie, bo jest oczyszczona z materialnych nalotów i to doskonale oczyszczenie jest jej nieśmiertelnością. Ale właśnie przez to jest dowolna, jako rodzicielka możliwych, byle nie sprzecznych światów. Spośród nieskończonego mnóstwa możliwych matematyk wybraliśmy jedną, przesądziła o tym nasza historia swoimi perypetiami jednorazowymi i nieodwracalnymi.

Stanisław Lem, Głos Pana, 1968

Заданне:

Перакласці на беларускую мову (дазваляецца карыстацца двухмоўным перакладным слоўнікам).

Раздел 2. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”

Прыклад 1:

M.Klimowicz swoje rozważania o osobliwości zb. „Erotyki” poprzedza zwróceniem się do tradycji anakreontyków, podkreślając fakt, iż ... Do najczęściej spotykanych rekwizytów liryki miłosnej autor zalicza ..., za podstawowy motyw uważa ..., określając miłość jako ... Analizie poddaje Klimowicz i środki wyrazu artystycznego, zwracając szczególną uwagę na ... , zaznaczając przy tym..... (тэкст Д.Р.Мышко).

Заданне:

Закончыце сказы, у якіх даецца характарыстыка зборніка Ф.Князьніна “Эротыкі” („Erotyki”) паводле даследавання польскага літаратуразнаўцы М.Клімовіча

Прыклад 2:

Psalm miłosny

*Jestem prz tobie Koń za rzeką wzdycha
siano się sypie z sianokosów jutrzni
i sad niebiosom zamiast ptasiej żółci
podaje jabłko na porannej włócznie*

*Jestem przy tobie Kain przy Kainie
jako że Abel zabit jest i spalony
Na szyi twojej i na mojej szyi
jego popioły oprawne w medalion*

*Jestem przy tobie ostrze obok ostrza
pomiędzy nami nasz los piórko trawy
Reszta: świat niebo jak lalka najprostsza
będzie oddana starcom do zabawy*

Заданне:

1. Прачытайце верш, вызначце аўтара.
2. Выканайце шматаспектны літаратуразнаўчы аналіз твора.

Раздзел 3. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (славацкая)”

Прыклад 1:

Literárnohistoricky sa ustálilo členenie Dilongovej tvorby na domácu a exilovú. Delenie jeho tvorby podľa žánru a štýlu poetiky sa však nekryje s predchádzajúcim dichotomickým členením. R. Dilong skúšal vo svojej básnickej tvorbe využiť rozmanité impulzy moderných a avantgardných smerov. Experimentoval s básnickým výrazom a jazykom, preto je jednoznačné zaradenie R. Dilonga k niektorému z moderných a avantgardných smerov problematické. Pri percepcii jeho tvorby je potrebné počítať s mnohými kontroverziami a protirečieniami, ktoré sa v jeho živote a tvorbe nachádzajú. Výrečným príkladom je jeho príslušnosť k Postupu, k Spolku mladých slovenských spisovateľov, k Spolku slovenských spisovateľov, ku katolíckej moderne, k avantgarde, ku ktorým sa hlásil a zároveň na ne rezignoval, vystúpil z nich alebo sa od nich dištancoval. Jeho tvorba, podobne ako jeho dynamická osobnosť, podliehali zmene a vývinu. Množstvo publikovaných prác svedčí aj o tendencii k improvizátorstvu a ku grafománii.

Заданне:

Перакладзі на рускую / беларускую мову (дазваляецца карыстацца двухмоўным перакладным слоўнікам).

Прыклад 2:

Čl. 34

(1) Občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon.

(2) Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanoveným zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj

- a) právo na vzdelanie v ich jazyku,
- b) právo používať ich jazyk v úradnom styku,
- c) právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.

(3) Výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám zaručených v tejto ústave nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.

Заданне: Перакласці на рускую / беларускую мову (дазваляецца карыстацца двухмоўным перакладным слоўнікам).

Раздел 4. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)”

Прыклад 1:

III. Letiace tiene

Eugen Dušan stúpал popri kostole, prešiel cintorín a neďaleko našiel mladého Holana.

„Z veľkomožnej vizity?“ privítal ho doktorand.

„Od vás. Otec sám nad knihou. Aký to krásny večer, mohol bys' čítať, tak jasno svieti mesiac.“

Priatelja kráčali hore bystrinou. Ticho stáli brezy a ich biele pne leskli sa v lúčoch mesačných. Skoro boli na vršku, kde sa už počínali smreký a jedle. Z machu viala tuhá vôňa, silne zaváňal zdravý zápach jedličia. Naľavo videli dedinské domky, v bok v objatí líp a jaseňov svietil panský dom, naširoko rozložený ako moriak s rozčepýreným chvostom medzi sliepochkami. Šum bystriny bol tu slyšnejší, snád' preto, že valila sa kopcom, snád' preto, že hora má čujné nervy. Zdá sa, že naše svrčinové horniacke lesy milujú nemotu. Ako štebotavé sú proti nim bučiny a dubiny v nížinách slovenských! V ihliciach ticho, i vo dne málo počuješ čvirikanie vtáctva, v noci celkom zamlčí sa majestátny les. Ba ani ľahký vietor nenarobí šumu, aspoň nie toľko ako v listnatej hore. To tam klebetná mladá žienka – tu vážna, klasická matróna.

„Nuž čo nového u starého farizeja?“ pýtal sa Holan, zastanúc nad riečkou pod vysokou jedľou. Ďaleké hrebene vysočín šereli sa v lunnom svete a zdali sa byť vyššími. Sprava, ďalej v doline tiahla sa kľukato rieka, jasno bolo rozoznať, kde mala spád a kde ticho tiekla. Na brehoch rozsypané boli malé iskry: to ohne pribitých

pltníkov. Biele dosky plti odrážali sa od temných brehov. Časom zmizla iskrica za chrbtom úbohého pltníka.

„Nové podujatie. Herman Bauer ide stavať pílu v Jabložovom dl'a nového amerického spôsobu – pravda, pomocou Jablonského kapitálov. Ináč je všetko pri starom.“

„Aby len neprepilil tučného finančníka cez poly.“

„To ich vec! – No ale ver mi, mne ľúto prišlo tvojho otca. Čože len tolko pracuje, čo trápi sa na starosť. Čo nejde pred svet s dielami svojho hlbokého umu. Tolko ohňa vydá jeho osamelá hrud' – a žiaľ'bohu, nikoho nezahreje, tolko myslí a húta a nikoho nepoučí.“

„Hja!“ horko odvetil Milko, „daronné všetko! Ten starý vžil sa do svojich nereálnych ideí, obohnal sa fantastickým múrom a trčí v ňom teraz po celý život ako zajatec strašidiel, ktoré sám navymýšľal.“

„To nie sú strašidlá, brat môj. Nás tie idey zobudili k životu duchovnému!“

„Pekný ten váš ‚duchovný‘ život!“ zasmial sa Milko. „Môj otec modlí sa za národ už päťdesiat rokov v lipovej dutine pred križom, píše knihy pre seba, tam v meste pravotár Macháč, duchovný pravotár, kuje vždy nové spolky, ktoré večne tvorí a večne sám rozháňa, – vo dne šije, v noci pára. Kasír Bajan chodí ulicou na palcoch, aby nič nešuchlo a doma zatína päste, horí pomstou na vrahov, chystá sa všetko rozmliaždiť – a tu máš, v pomeroch našich dost' bohatý statkár, urodzený pán Eugen Dušan de Humenno sedí nad riekou, hľadá, ako pltník karuje svoju plť, alebo obsluhuje staré maďarónske hrachoviny a ich potomstva. Nuž a koľkože je takých a podobných svätých v našej nie veľmi širokej ecclesii militans? Koľko rojkov, bucharónov, koľko nedoučených študentov, ktorí chceli svety prenášať vo svojom idealistickom záchvate! Koľko zblúdilých vzduchoplavcov, u ktorých je všetko biedne, len srdce nie a čestná vôľa. Čo zostalo? Čistý vestálsky plameň rudolubstva, s ktorým si však nezakúrite v zime pec, ani fajky nezapálite. A zatiaľ čo my páchame mystickú vetroplavbu, berú nám pod nohami pôdu: umný praktický farizej kvitne uprostred ľudu nášho, ba i Nemeč Bauer ide závody tvoriť, osoh brat' zo sily našich potokov a dlani. Čo ste vyťažili z tejto vody? Tu i tu hlavátku a trochu toho vodného spevu. Ideály a prázdna misa!“

„Pravda, že treba spojiť duchovné s požiadavkami hmotného života. No radšej vidím peknú dušu a hlbokú myseľ bez hmotných okrás, nežli púhu telesnú, mäsitú hmotu bez ducha! A čo sa týka mojich návštev, už raz som vám povedal, že nie sú celkom bez úžitku. Cerovská skrotla, ba ani sám Jablonský nepatrí medzi tých zúrivých. A čo sa týka dcér – verte, rady teraz počujú pri klavíri slovenskú pieseň. A ako utekali pred ňou niekdy!“

„I tá pieseň je im iba hračkou! To práve ten náš nezrelý smer, páni vzdušní bohatieri! Lebo sami tratíte život a sily hračkami, nuž vidíte v hračkách maďarónov niečo dôležitého.“

„Ani to nie je pravda,“ pokračoval nezlomné Eugen, „žeby nepoznali puntíka nad slovenským i! V malých dávkach užívajú i slovenskú spisbu.“

„Homeopatických! Tridsiatej potencie!“

„Trebárs, nech len účinkujú!“

„A ony do vás vlievajú plným prúdom iné medicíny.“

Dušan sa zamlčal. Duša jeho triasla sa ešte citom, zbúreným rozhovorom s Adelou. V jasne mesačnom zjavila sa mu tichá, vznešená postava devina. Hlboký svit jej temných očí, ťažký vrkoč gaštanových vlasov a ten bôlny výraz na perách – on dvojmo pocítil vládu ženskej prelesti. I jeho priateľ sa zamlčal. Snád' práve tiež dumal o očiach, čiernych ako noc, o pobelavých vlasoch, rozpustených, nezriadených, o mramore, obloženom krištálom!... Darmo sa bude slovenský človek tváriť! Darmo nazývať sa bude realitom. Cez jeho realizmus len tak derie sa poézia ako zeleň trávy, ktorú sme pokryli sieťou. Kto vie nakresliť slovenské typy, ten je kresličom poetických postáv. Snád' preto tak hynieme na poli, kde majú platnosť výlučne matematické pravdy.

Заданне:

1. Вызначыць аўтара прапанаванага праявічнага ўрыўка і назву мастацкага твора. Коротка расказаць пра яго творчасць і месца ў літаратурным працэсе адпаведнага перыяду славацкай літаратуры.
2. Расказаць змест усяго твора, назваць асноўныя тэмы, матывы. Акрэсліць праблемнае поле. Назваць галоўных герояў. Апісаць мастацкія сродкі, скарыстаныя аўтарам. Раскрыць сэнс назвы твора, вызначыць мастацкі кірунак, да якога належыць твор.

Прыклад 2:

Orol

Vyletel orol ponad zem vysoko –
zem sa mu tratí, temer ju nevidieť.
Nehľadí na ňu – načože by hľadel:
má on pred sebou celkom inakší svet!
Načo by hľadel? Dolu on nezíde,
čo hnedky búrka, čo hned' orkán príde!

Kukaj, kukučka, ak kukú, tak kukú,
vešť sedliakovi, svojmu susedovi,
či on dožije ešte takto roku,
vešť v háji lásku svojmu šuhajkovi;
spievaj, sláviček, na zelenom kričku
v tichej hustinke, keď všetko zaspáva,
s nocou povol'nou, ticho prichodiacou,
keď hora, pole v tíši usedáva;
spievaj, vyspevij pokojnú pesničku:
osud môj inší, môj dom je vysoký,
nie to halúzka, nie to líst'a stromu,
nie to dolina, nie to háj hlboký,
nie to hniezdo, nie to stromu temä —
môj dom, kde bývam, konca, kraja nemá!

Striasla sa lipa, šumel háj zelený,

*belie sa domček, a pri ňom mohyla;
striasla sa lipa, šumel háj zelený,
synovi svojmu mať prehovorila:*

*Môj synak drahý, moje potešenie,
ak to uznávaš, že som ti ja mati,
prijmi poradu – ktože ti ju môže,
ak len nie tvoja vlastná mater dati –
prijmi poradu: ďaleko sa nepusť,
na šírom poli prítulky nenájdeš;
milý je domček, milá je rodina,
všetko ťa víta, kdekoľvek si zájdeš —
šíry svet chladný, chladnejšie prijíma,
a doma každý strom ťa vďačne víta!*

*Mať moja drahá, môj všetok zlatý svet,
uznávam tvoju materinskú radu:
milý je domček, milá je rodina,
v cudzine žiadnej prítulky nedadú;
doma je pokoj, v svete búrky budú –
ale darmo je: kto proti osudu?*

*Nie mne súdené v domácom pokoji
časy prežívať života tichého,
napájať dumkou starodávnych časov
dušu pri ohni času večerného,
nie mne súdené žiť v tichej doline:
osud môj rastie v šírej pustatine!*

*Zafúkol vietor ponad háj zelený,
kniše sa javor ponad brezy, bory,
kniše sa, kníše, chýli sa ľahučko,
háju tichému orol prehovorí:
Milý tvoj pokoj, hájiček zelený!
každá halúzka s mocami divnými,
keď šumie, šumie, prebúdza dumania,
ktoré zahasli s časami dávnyimi;
šumie, nešumie – tak je srdcu milo,
ak' by sa dačo ale ako snilo.
Oj, zelen, zelen, hájiček zelený!
Okolo mňa sa chmáry čierne vijú,
znad mňa, spopod mňa hromy vyvierajú,
ja letím, letím, kým ma nezabijú.
Ja strechy nemám, ja kde sadnúť nemám,*

*hrom mi ukáže miesto, kde ležať mám.
Okolo mňa sa chmáry, hromy vijú,
ja letím, letím, kým ma nezabijú...*

Заданне:

1. Вызначыць аўтара прапанаванага верша. Кратка расказаць пра яго творчасць і месца ў літаратурным працэсе адпаведнага перыяду славацкай літаратуры. Назваць мастацкі кірунак, у рэчышчы якога працаваў пісьменнік.
2. Прааналізаваць верш з пункту гледжання асноўных тэм, матываў. Акрэсліць праблемнае поле. Апісаць мастацкія сродкі, скарыстаныя аўтарам.

ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік асноўнай літаратуры

Раздел 1. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (польская)”

1. Bajerowa I. Kształtowanie się systemu polskiego języka literackiego w XVIII wieku. – Warszawa etc., 1964.
2. Bańko M. Wykłady z polskiej fleksji. – Warszawa, 2002.
3. Bąk J. Słownictwo i frazeologia w ćwiczeniach. – Łódź 1999.
4. Długosz-Kurczabowa K. Gramatyka historyczna języka polskiego. Podręcznik dla studentów polonistyki / Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. – Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 1999. – 334 s.
5. Doroszewski W. Elementy leksykologii i semiotyki. – Warszawa, 1970.
6. Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia / Pod red. R. Grzegorzycowej, R. Laskowskiego, H. Wróbla. – Warszawa, 1984.
7. Grzegorzycowa R. Wykłady z polskiej składni. – Warszawa, 1996.
8. Grzegorzycowa R. Zarys słowotwórstwa polskiego.: Słowotwórstwo opisowe. – Warszawa, 1974.
9. Inny słownik języka polskiego / Pod red. M. Bańki. Warszawa 2000. T. 1-2.
10. Kania St., Tokarski J. Zarys leksykologii i leksykografii polskiej. – Warszawa 1984.
11. Karaś M. Język polski i jego historia. – Warszawa; Kraków, 1986.
12. Klemesiewicz Z. Historia języka polskiego.– Warszawa, 1974. T. 1 – 3. (или др. издание).
13. Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S. Gramatyka historyczna języka polskiego. – Warszawa, 1964.
14. Materiały do ćwiczeń. Seria druga. Opracowania. Gramatyka historyczna języka polskiego / Wybór H. Karaś. – Warszawa 1994.
15. Miodek J. Kultura języka w teorii i praktyce. – Wrocław 1983.
16. Miodunka Wł. Podstawy leksykologii i leksykografii. – Warszawa 1989.
17. Nagórko A. Zarys gramatyki polskiej (ze słowotwórstwem). – Warszawa, 2001.
18. Nauka o języku dla polonistów / Pod red. S. Dubisza. – Warszawa, 2002.
19. Ortografia polska / Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego. Wyd. II. – Wrocław i dr., 1972.
20. Ostaszewska D., Tambor J. Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego. – Warszawa, 2001.
21. Pochodzenie polskiego języka literackiego. – Wrocław, 1956.

22. Rospond S. Gramatyka historyczna języka polskiego / Rospond S. – Warszawa – Wrocław: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000. – 224 s. (или др. издание).
23. Słownik języka polskiego / Pod red. M.Szymczaka.– Warszawa, 1978. Т. 1 – 3.
24. Słownik języka polskiego / Pod red. W. Doroszewskiego.– Warszawa, 1958 – 1968. Т. 1 – 10.
25. Słownik poprawnej polszczyzny / Pod red. W. Doroszewskiego i H.Kurkowskiej. – Warszawa, 1980.
26. Saloni Z., Świdziński M. Składnia współczesnego języka polskiego. – Warszawa, 2001.
27. Skorupka St. Słownik frazeologiczny języka polskiego. – Warszawa, 1967. Т 1-2 (и др. издания).
28. Skorupka St. Słownik wyrazów bliskoznacznych. – Warszawa, 1959 (и др. издания).
29. Słownik interpunkcyjny języka polskiego z zasadami przestankowania / Pod red. J. Podrackiego. – Warszawa 1999.
30. Słownik polskich całkowitych homonimów / Pod red. D. Butler. Wrocław 1989.
31. Strutyński J. Elementy gramatyki historycznej języka polskiego / Strutyński J. – Kraków: Wydawnictwo Tomasz Strutyński, 2002. – 212 s.
32. Tekst: problemy teoretyczne / Pod red. J.Bartmińskiego, B.Bonieckiej. – Lublin, 1998.
33. Teksty staropolskie. Analizy i interpretacje / pod red. W. Decyk-Zięby i S. Dubisza. – Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2003. – 346 s.
34. Ананьева Н.Е. История и диалектология польского языка / Ананьева Н.Е. – М.: Издательство Московского университета, 1994. – 304 с.
35. Walczak B. Zarys dziejów języka polskiego. – Wrocław 1999.
36. Гюлумянц К. Польско-русский фразеологический словарь. – Минск 2004. Т. 1 – 2.
37. Польска-беларускі слоўнік. Słownik polsko-białoruski. / Пад рэд. Г.А. Цыхуна. – Мінск, 2004.

Раздел 3. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (славацкая)”

1. Мистрик Й., Тугушева Р. Учебник словацкого языка: Для вузов / Й. Мистрик. - Москва : Высш. школа, 1981. - 420 с.
2. Barková V., Buznová V., Dratva T. Slovenčina pre cudzincov - Cvičebnica / V. Barková. - 2. vyd. - Bratislava: SPN, 2007. -144 s.
3. Böhmerová A. Slovenčina pre Vás / A. Böhmerová. - Bratislava: Perfekt, 2006. - 160 s.
4. Dratva T., Buznová V. Slovenčina pre cudzincov / T. Dratva. - 4. vyd. - Bratislava: SPN, 2007.-281 s.
5. Mistrík J. Gramatika slovenčiny / J. Mistrík. - Bratislava : SPN, 2003. - 180

s.

6. Mistrík J., Škvareninová O., Hegerová K. Praktická příručka slovenčiny / J. Mistrík. - Bratislava : SPN, 1997. - 203 s.
7. Slovenčina pre cudzincov: Praktická fonetická príručka / J. Pekarovičová [a kol.]. - Bratislava : STIMUL, 2005.-244 s.
8. Steinerová H. Konverzačná príručka slovenčiny / H. Steinerová. - Bratislava: Univerzita Komenského, 2000. - 119 s.
9. Vajičková M. Slovenčina pre cudzincov: Gramatická cvičebnica / M. Vajičková. - Bratislava : Univerzita Komenského, 2004. - 132 s.
10. Žigová Ľ. Slovenčina pre cudzincov: Gramatická a pravopisná cvičebnica / Ľ. Žigová. - Bratislava : Univerzita Komenského, 2004. -164 s.

Разделы 2, 4. Вучэбныя дысцыпліны “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”, “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкай)”

1. История литератур западных и южных славян. Т.1-3. М., 1997-2001.
2. История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т1. М., 1995.
3. История литератур Восточной Европы после Второй мировой войны. Т2. М., 2001.
4. Кравцов Н.И. Проблемы сравнительного изучения славянских литератур. – М., 1973.
5. Липатов. А. В. Славянское Просвещения в общеевропейском контексте // Литература эпохи формирования наций в Центральной и Юго-Восточной Европе: Просвещение. Национальное возрождение. М., 1982
6. Лихачов Д. С. Поэтика древнерусской литературы. М., 1971
7. Праграмы асноўных і спецыяльных курсаў па гісторыі славянскіх літаратур. Пад рэдакцыяй І.А.Чароты. – Мн.: БДУ, 2000. – 101 с. (Калект.аўт.: Чарота І.А., Хромчанка К.Р., Навойчык П.І. і інш.)
8. Пыпин А.Н. Спасович В.Д. Обзор истории славянских литератур. – СПб., 1865.
9. Пыпин А.Н. Спасович В.Д. История славянских литератур. – СПб., 1879.
10. Славянскія літаратуры: Постаці. Мн., 2003.
11. Славянскія літаратуры: Постаці (II). Мн., 2003.
12. Славянскія літаратуры: Праблемы развіцця. Зборнік артыкулаў / Пад рэдакцыяй д.ф.н. праф. І.А.Чароты. Мн.: РІВШ БДУ, 2003.
13. Славянскія літаратуры: праблемы развіцця –II. Мн., 2007.

Пералік дадатковай літаратуры

Раздел 1. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (польская)”

1. Bartnicka B., Satkiewicz H. Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców. – Warszawa, 1990.
2. Buttler D. Frazeologia polska. Ćwiczenia dla cudzoziemców. – Warszawa 1980.
3. Buttler D. Innowacje składniowe współczesnej polszczyzny. – Warszawa, 1976.
4. Brückner A. Dzieje języka polskiego. – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1960.
5. Doroszewski W. Z zagadnień leksykografii polskiej. – Warszawa 1954.
6. Encyklopedia wiedzy o języku polskim / Pod red. S.Urbańczyka. – Wrocław, 1978.
7. Język polski. Encyklopedia w tabelach / Pod red. W. Mizerskiego. – Warszawa, 2000.
8. Językowy obraz świata / Pod red. J. Bartmińskiego. – Lublin 1990.
9. Karolak S. Słownik frazeologiczny rosyjsko-polski. Русско-польский фразеологический словарь. – Warszawa, 1998. Т 1-2.
10. Klemensiewicz Z. Zarys składni polskiej. – Warszawa, 1952 (или др. издание).
11. Lehr-Spławiński T. Język polski.: Pochodzenie, powstanie, rozwój. – Warszawa, 1951 (или др. издание).
12. Nowy słownik poprawnej polszczyzny / Pod red. A. Markowskiego. – Warszawa, 1999.
13. Saloni Z. Czasownik polski. – Warszawa, 2002.
14. Tekst: analizy i interpretacje / Pod red. J.Bartmińskiego, B.Bonieckiej. – Lublin, 1998.
15. Urbańczyk S. Szkice z dziejów języka polskiego. – Warszawa, 1968.
16. Wierzchowska B. Wymowa polska. – Warszawa, 1965 (или др. издание).
17. Киклевич А.К., Кожинова А.А. Польский язык. Практический курс. – Минск 2000 (или др. издание).

Раздел 2. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (польскай)”

1. Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny. – Warszawa, 1983.
2. Literatura Polska XX wieku. Przewodnik encyklopedyczny. – Warszawa, 2000.
3. Michałowska T. Średniowiecze.—W-wa, 1994.
4. Ziomek J. Renesans.—W-wa, 1973.
5. Pelc J. Barok – epoka przeciwieństw.—W-wa, 1993.
6. Literatura polska: Od średniowiecza do oświecenia.—W-wa, 1988.

7. Klimowicz M. Literatura oświecenia.—W-wa,1988.
8. Straszewska M. Romantyzm.—W-wa,1977.
9. Kulczycka-Saloni J., Straszewska M. Romantyzm. Pozytywizm.—W-wa,1990.
10. Markiewicz H. Pozytywizm.—W-wa,1980.
11. Kulczycka-Saloni J.,Maciewska I.,Makowecki A.,Taborski R. Młoda Polska.—W-wa,1990.
12. Wyka K. Młoda Polska.—Kr.,1977.
13. Bustachiewicz L. XX-lecie międzywojenne.—W-wa,1991.
14. Burkot St. Proza polska 1945-1980.—Kr.,1989.
15. Historia literatury polskiej (2t).—Mn.,1997.
16. Адам Міцкевіч і Беларусь.-Мн.,1998.
17. АДЕЛЬГЕЙМ И.Е. ПОЛЬСКАЯ ПРОЗА МЕЖВОЕННОГО ДВАДЦАТИЛЕТИЯ: МЕЖДУ ЗАПАДОМ И РОССИЕЙ. ФЕНОМЕН ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЯЗЫКА. МОСКВА. 2000.
18. Базилевский А. Виткевич: повесть о вечном безвременье. – Москва, 2000.
19. История польской литературы: в 2 т. ред.коллегия:В.В.Витт,И.С.Миллер,Б.Ф.Стахеев, В.А.Хорев.-М.,1968-1969.
20. Богомолова Н.А. Польская романтическая драма.-М.,1996.
21. Богомолова Н.А. Польские и русские поэты XX века. – Москва, 1987.
22. Вандроўнік дальні, вольнасці змагар: Размова пра вялікага паэта.-Мазыр, 1998.
23. Веди́на В.П.Польская военная проза.-Киев,1980.
24. Веди́на В.П.Послевоенная польская проза.-Киев,1991.
25. Вервес Г.Д. Ярослав Ивашкевич.-М.,1985.
26. Витт В.В. Стефан Жеромский.-М.,1961.
27. Выка К. Статьи и портреты.-М.,1982.
28. Гапава В.І. Зменлівае і спрадвечнае:Вопыт тыпалагічнага даследавання беларускай і польскай "вясковай прозы".-Мн,1975.
29. Гапава В.І. Эліза Ажэшка:Жыццё і творчасць.-Мн.,1969.
30. Горский И.К. Адам Мицкевич.-М.,1955.
31. Горский И.К. Польский исторический роман и проблема историзма.-М.,1963.
32. Горский И.К. Исторический роман Сенкевича.-М.,1966.
33. Живов М.С. Юлиан Тувим.-М.,1963.
34. Лойка А.А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура.-Мн.,1959.
35. Лойка А.А.,Перкін Н.С. Беларуска-польскія літаратурныя ўзаемасувязі ў 19 ст. –Мн,1963.
36. Мальдзіс А.І. На скрыжаванні славянскіх традыцый.-Мн.,1980.
37. Мальдзіс А.І. Беларусь у люстэрку мемуарнай літаратуры 18 ст.-Мн.,1982.
38. Мархель Ул. Лірнік вясковы.-Мн.,1983.
39. Мархель Ул. Крыніцы памяці.-Мн.,1990.

40. Мархель Ул. Прысутнасць былога.-Мн.,1997.
41. Мірачыцкі Л.П.Светлым ценем Адама Міцкевіча.-Мн.,1994.
42. Мусиенко С.Ф. Творчество Зофьи Налковской. - Гродно.,2003.
43. Мусиенко С.Ф. Реалистический роман в польской литературе межвоенного двадцатилетия (20-30-е гг. XXв.). -Мн.,1989
44. Липатов А.В.Возникновение польского просветительского романа.- М.,1974.
45. Липатов А.В. Формирование польского романа и европейская литература.-М.,1977.
46. Оболевич В.Б. История польской литературы.-Л.,1960.
47. Оболевич В.Б. История польской литературы (Средневековье,Ренессанс).-Л.,1983.
48. Пиотровская А.Г. Творческий путь Марии Конопницкой.-М.,1962.
49. Пиотровская А.Г. Леон Кручковский. Жизнь и творчество.-М.,1977.
50. Польский романтизм и восточно-славянские литературы.-М.,1973.
51. Творчество Элизы Ожешко в эстетическом пространстве современности: сборник научных работ / под ред. С.Ф.Мусиенко// – Гродно: ГрГУ, 2011.
52. Хорев В.А. Владислав Броневский.-М.,1965.
53. Хмяльніцкі М.М. Польская драматургія XX стагоддзя. –Мінск, 2008.
54. Цыбенко Е.З. Польский социальный роман 40-70-ых гг. 19 века.- М.,1971.

Раздел 3. Вучэбная дысцыпліна “Славянская мова (славацкая)”

1. Балаж П., Чабала М., Даровец М. Учебник словацкого языка для славистов / П. Балаж. - Bratislava: SPN, 1978. - 269 с.
2. ЛифановК.В. Морфология словацкого языка/ К.В.Лифанов.- Москва: МГУ, 1999. — 168 с.
3. Рааго П.А. Кароткая граматыка славацкай мовы / П.А. Рааго. - Мінск : Радыёла-шпос, 2010.-144 с.
4. Habovštiaková K. Poučenia a zaujímavosti o slovenčine / K. Habovštiaková. - Bratislava: Veda, 2009. -170 s.
5. Habovštiaková K. Slovenčina známa i neznáma pre Maďarov, ale aj pre Slovákov a Neslovákov / K. Habovštiaková. - Bratislava : Veda, 1996. - 332 s.
6. Kráľ Á. Pravidlá slovenskej výslovnosti / Á. Kráľ. - Bratislava: Matica slovenská, 2009. - 423 s.
7. Leto po slovensky / M. Mošaťová [a kol.]. - 2. vyd. - Bratislava : SAS, 2007. - 88 s.
8. Mistrík J. Jazyk a reč / J. Mistrík. - Bratislava: SPN-Mladé letá, 1999. - 429 s.
9. Mistrík J. Lingvistický slovník / J. Mistrík. - Bratislava : SPN, 2002. - 294 s.
10. Mistrík J. Slovenčina pre každého / J. Mistrík. - Bratislava: SPN, 1971.-

191 s.

11. Navrátil L. Neohybné slovné druhy a citoslovčia / L. Navrátil. - Bratislava: Enigma, 2001.- 103 s.
12. Nižníková J. Praktická príručka slovenskej skladby / J. Nižníková. - Bratislava : Slovacontact, 1993.-80 s.
13. Ondrejka K. Malý lexikón ľudovej kultúry Slovenska / K. Ondrejka. - Bratislava: Mapa Slovakia, 2003. - 280 s.
14. Pravidlá slovenského pravopisu. - 3. vyd. - Bratislava: Veda, 2000. - 590 s.
15. Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax. - Bratislava: Ottovo nakladateľství, 2005. - 672 s.
16. Slovacicum: Kapitoly z dejín slovenskej kultúry / P. Žigo [a kol.]. - Bratislava: SAP, 2004.- 547 s.
17. Slovacicum: Súčasné Slovensko / J. Pekarovičová [a kol.]. - Bratislava: SAS, 2006. - 239 s.

Раздел 4. Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя літаратуры краіны вывучаемай мовы (славацкая)”

1. Dejiny filozofického myslenia na Slovensku. Bratislava, 1987.
2. Dejiny Slovenska. I — II. Bratislava, 1987.
3. Dejiny slovenskej literatúry. Zv. I — III. Bratislava, 1958, 1960, 1965.
4. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1960.
5. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984— 1985.
6. Dejiny slovenskej literatúry. Zv. 1 — 11. Bratislava, 1987.
7. Kapitoly z dejín slovenského divadla. I. Bratislava, 1967.
8. Slovensko IV (Kultúra). Bratislava, 1975.
9. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry. Od stredoveku po súčasnosť. Bratislava, 1988.
10. “История словацкой литературы”. М., 1970.
11. Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы в эпоху Просвещения. М., 1988.
12. Людовит Штур и его время. М., 1992
13. Мыльников А.С. Павел Шафарик—выдающийся ученый-славист. М.-Л., 1963.
14. На рубеже веков. М., 1989.
15. Павол Йозеф Шафарик (к 200-летию со дня рождения). М., 1995.
16. Порочкина И.М. Л.Н.Толстой и славянские литературы. Литературно-эстетические и социально-философские взаимосвязи второй половины 19-начала 20 в. Л., 1983.
17. Ян Коллар – поэт, патриот, гуманист. М., 1993.
18. Черевка В. Проблемы словацко-советских литературных связей 20-30-х гг. (по страницам ж.”ДАВ”) М., 1972.
19. Кишкин Л. Словацко-русские литературные контакты в 19 веке: разыскания, исследования, сообщения. М., 1990.

20. Рокина Г.В. Ян Колар и Россия: исторические идеи славянской взаимности в российском обществе первой половины 19 века. Йошкар-Ола.1998.

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ КОМПЛЕКСНАГА ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

на ____ / ____ вучэбны год

№ п/п	Дапаўненні і змены	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства (пракакол № ____ ад _____ 20 г.);
на пасяджэнні кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства (пракакол № ____ ад _____ 20 г.)

Загадчык кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства
к. ф. н., дацэнт _____ Т. А. Марозава

Загадчык кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства
к. ф. н., дацэнт _____ Л. А. Казлоўская

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Декан факультэта

д. ф. н., прафесар _____ І. С. Роўда